

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2016 - 2017

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Hana Hájková

**Přínos vzdělávání seniorů realizovaného na Policejní
akademii pro seniory**

Praha 2017

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Blanka Farková, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2016 - 2017

BACHELOR THESIS

Hana Hájková

**Benefits of education of seniors realized on Police Academy
for seniors**

Prague 2017

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Blanka Farková, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 20.2.2017

Jméno autorky

Poděkování

Své poděkování věnuji Mgr. Blance Farkové, Ph.D. za vstřícné poskytování odborných rad a informací, za trpělivost a podporu při vedení bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá, jaký přínos má pro seniory a jejich další život vzdělávání na Policejní akademii pro seniory. V rámci práce byl na základě výsledků rešerše zpracován přehled pojmů souvisejících s tématem práce, se stářím, stárnutím, dále je zde rozebrán význam vzdělávání seniorů, funkce, cíle a schopnosti učit se. Je zde také charakterizován vzdělávací projekt pro seniory Policejní akademie pro seniory. V praktické části je proveden výzkum kvantitativním dotazníkovým šetřením. Na vzorku 76 účastníků bylo zjištěno, že vzdělávání má pro seniory velký přínos zejména v tom, že jim ukázalo cestu, jak se orientovat v problematice páchání přestupků a trestných činů, dále jim přineslo nové informace o tom, jak se zachovat v případě, že je na nich páchána trestná činnost, rovněž i všeobecný přehled o možnostech prevence kriminality a některým zúčastněným přineslo nové i přátele.

Klíčová slova

Policejní akademie pro seniory, prevence kriminality, senior, stárnutí, stáří, vzdělávání seniorů.

Annotation

Bachelor thesis is focused on what benefit has education on Police Academy for seniors for seniors and their next life. Within thesis, based on results of searches, was processed summary of concepts related with theme of thesis, with elder age, aging, next here is analyzed significance of educating seniors, function, goals and proficiency of education. Part is realized research on quantitative questionnaire survey. On a sample of 76 participants was determined, that education has for seniors big benefit especially in the way Here is also characterized educational project for seniors Police academy for seniors. In practical, that it showed them the way, how to orientate in problematics of committing transgression and crimes, next it gave them new information about what to do in case of committing crimes on them, likewise general summary about possibilities of prevention of criminality and some for participants it even brought some new friends.

Keywords

Aging, education of seniors, elder age, Police Academy for seniors, prevention of criminality, senior.

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 SENIOR.....	10
1.1 zdravotní a sociální péče o seniory	11
1.1.1 zdravotní péče o seniory	13
1.1.2 sociální péče o seniory	14
2 STÁRNUTÍ A STÁŘÍ.....	16
2.1 kalendářní versus biologický věk	18
2.2 příprava na stáří	21
3 VZDĚLÁVÁNÍ SENIORŮ	23
3.1 význam vzdělávání seniorů.....	24
3.2 funkce vzdělávání seniorů	25
3.3 cíle vzdělávání seniorů.....	26
3.4 schopnost učení ve stáří	27
3.4.1 tréninky paměti	28
4 PREVENCE KRIMINALITY PÁCHANÉ NA SENIORECH	33
4.1 senior a kriminalita	33
4.1.1 senioři jako obet'	34
4.1.2 druhy trestné činnosti nejčastěji páchané na seniorech.....	36
5 POLICEJNÍ AKADEMIE PRO SENIORY – VZDĚLÁVACÍ PROJEKT	39
PRAKTICKÁ ČÁST	43
6 STANOVENÍ HYPOTÉZ	46
7 ROZBOR A VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU.....	47
8 VYHODNOCENÍ ŠETŘENÍ.....	60
ZÁVĚR	67
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	69
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	71
SEZNAM PŘÍLOH.....	73

ÚVOD

Učení je součástí našeho života. Téměř každý den se naučíme něčemu novému, osvojujeme si nové chování a dovednosti, poznáváme neznámé lidi, učíme se rozlišovat nové vůně, chutě i zvuky, učíme se i z našich radostí, úspěchů či neúspěchů.

Dalším způsobem, jak získávat nové vědomosti, je cílené učení. Výsledkem tohoto učení jsou vědomosti v oblastech gramatiky, literatury, cizích jazyků, matematiky, dějepisu, zeměpisu, chemie a dalších. Kromě toho lidé získávají i určité dovednosti a návyky. I když se to může zdát někomu nepochopitelné, existují lidé nalézající v cíleném učení koníčka, jakým je pro jiného sport, rybaření, zahradničení, sbírání známek, navštěvování kulturních akcí nebo třeba tanec.

Pro seniory, kteří se rádi dozvídají nové věci, jsou rádi ve společnosti, preferují aktivnější trávení volného času a zdokonalování sama sebe, jsou zřizovány univerzity třetího věku. V současné době existují při mnoha univerzitách nebo knihovnách. Díky univerzitám třetího věku si i starší lidé osvojují znalosti a dovednosti, které jsou typičtější spíše pro mladší generace, a stávají se v nich mnohdy i odborníky. V současné době již neplatí, že starší člověk musí trávit volný čas odpočinkem, vzpomínkami, péčí o vnoučata či odreagováváním se na zahrádce.

Vzdělávání dospělých, do nichž řadíme i edukaci seniorů, se věnuje vědní obor andragogika. V rámci tohoto oboru jsou zkoumány a zjišťovány aspekty, které v dospělých jedincích probouzí touhu k novému poznání formou učení a dalšího vzdělávání, což je právě tématem bakalářské práce.

Z pohledu andragogiky je zajímavá myšlenka, že se dá tzv. „podzim života“ prožít mnohem aktivněji než si většina seniorů dokáže připustit nebo vůbec představit a že se i lidé vyššího věku mohou vzdělávat, rozšiřovat si své dosavadní vědomosti, nacházet nové přátele, přiblížit se mladší generaci osvojením si nových technik, popřípadě si dokončit studia, která dříve dokončit nemohli a nabyté informace samozřejmě uplatnit ve svém budoucím životě. Toto bude předmětem výzkumu v praktické části bakalářské práce.

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaký je přínos vzdělávání seniorů pro jejich další život. Práce je rozdělena na dvě části, část teoretickou a část praktickou neboli výzkumnou. Práce obsahuje osm kapitol. V první kapitole, kde je vysvětlen pojem senior, nastiňují

hlediska zdravotní a sociální péče o seniory. V druhé kapitole, která se zaměřuje na stáří a stárnutí, analyzují biologické změny, které mohou mít podstatný vliv na vnímání přínosu vzdělávání v seniorském věku. Třetí kapitola je zaměřena na vzdělávání seniorů a je zde analyzován zejména význam vzdělávání, dále pak funkce a cíle vzdělávání, což přímo souvisí s vybraným tématem práce. Ve čtvrté kapitole kde je prezentována prevence kriminality, charakterizují prevenci kriminality páchané na seniorech, její nebezpečnost a souvislost se seniory. V páté kapitole bude představen projekt Policejní akademie pro seniory, zejména jeho rozčlenění a organizační a výukové aspekty. Informace uvedené v teoretické části budou čerpány z odborné literatury, především z oblasti psychologie, gerontologie, andragogiky a pedagogiky, z internetových zdrojů a z výzkumů.

Praktická část práce bude zaměřena na prezentaci výsledků kvantitativního šetření hledajícího odpověď na hlavní výzkumnou otázku: „Jaký přínos má pro seniory a jejich další život vzdělávání na Policejní akademii pro seniory?" Bude realizováno dotazníkové šetření na vzorku 76 účastníků akademie, vybraných náhodně z absolventů této vzdělávací akce. Očekávaným přínosem šetření bude deskripce subjektivně vnímaných přínosů pro účastníky kurzu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 SENIOR

V této kapitole bude vysvětlen pojem senior, dále význam zdravotní a sociální péče o seniory a rovněž legislativní úprava péče o seniory v České republice. Pojem senior je úzce spjat s tématem bakalářské práce, neboť práce je v podstatě zaměřená právě na cílovou skupinu seniorů, na jejich vzdělávání. V rámci sociální péče pro seniory probíhá i jejich edukace, kdy cílem bakalářské práce je to, jaký přínos má pro seniory a jejich další život vzdělávání.

„Se stárím lze zacházet jako s kamenem; může se nechat pouze valit na společnost a dělat jí problémy, ale může se použít i jako součást pevné stavby společnosti.“

Vladimír Pacovský

V životě každého člověka dochází k přirozeným procesům, kdy procházíme různými vývojovými stadii, od početí, přes narození, dospělost až ke stáří. Jde o přirozený proces ovlivňovaný v průběhu života mnoha faktory. V současné společnosti je starý člověk označován pojmem senior.

V literatuře se dočteme mnoho definic a pojmů pro jedince v období stáří. Z pojmů jsou nejznámější pojmy „důchodce“ nebo „staroba“ je patrný negativní náboj a proto se ve společnosti začal užívat přijatelnější a měkčí název senior. Slovo senior je považován lidmi za více neutrální a přijatelný. Tento pojem je kladně přijímán i samotnými stárnoucími jedinci.¹

V dnešní době je krize u našich ideálů. Rádi bychom seniory ctili, milovali a pečovali o ně, ale zároveň je zatracujeme za to, že jsou pomalí, neupravení a zanedbaní. Staří lidé nám často ukazují naší individuální perspektivu a ukazují nám tím, že jednoho dne přestaneme být i my aktivní a soběstační. A právě toho se spousta lidí bojí. Stáří se tak stává obávaným a nepříjemným obdobím.²

¹ PETŘKOVÁ, Anna a Rozália ČORNANIČOVÁ. *Gerontagogika: úvod do teorie a praxe edukace seniorů : studijní texty pro distanční studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0879-1

² HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-19-9.

At' už vnímáme populační stárnutí optimisticky v souvislosti se zásadním prodloužením lidského života, což můžeme považovat za jeden z největších úspěchů lidstva, nebo se přikloníme k pesimistickým vyhlídkám především politiků a ekonomů, v každém případě přináší stárnutí populace zásadní proměnu společnosti ve všech oblastech života.³

Každá společnost si často vytvářela vlastní pojetí stáří, od něhož se také odvíjelo i to, jak vnímali sami sebe jednotliví senioři. Naše kultura se v posledních letech vyznačuje kultem „zdravých až dravých“ podnikavých mladých lidí, což je přirozený vývoj společnosti, jelikož je třeba, aby tady byla mladá, schopná generace. Je nám vštěpována zvláštní filozofie, kdy je upřednostňována a populací kvitována pouze jedna etapa života. Krása člověka se redukuje na krásu vzhledu a těla, tudíž se z komerčních důvodů se vše točí zejména kolem úspěšného mládí. V takto zdeformovaném světě potom působí stáří a senioři jako něco nepatřičného, téměř neslušného. V takovéto atmosféře, kde se popírá přirozený proces stárnutí, se starším lidem moc dobře nežije. Většina „nestarých“ přejímá obecný názor, že stáří většinou nestojí za nic. Všichni by chtěli žít věčně, ale nikdo nechce být starý, proto se odklání od všeho a od všech, kteří už staří jsou, nebo nějakým způsobem stáří připomínají. Uvedenými trendy je ovlivněna téměř celá společnost, všechny generace, včetně seniorů.

1.1 ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE O SENIORY

V mládí si přejeme při různých příležitostech hodně štěstí, úspěchů, zdraví a podobně. Čím je člověk starší, začíná si čím dál více uvědomovat, že na prvním místě v žebříčku hodnot je zdraví. Pokud má člověk zdravotní problémy, změní se mu pohled na život, často propadá beznaději a leckdy se bojí konce života.

³ SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Sociologie stáří a seniorů*. Praha: Grada, 2012. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3850-5.

Zdraví je důležitou podmínkou soběstačnosti a autonomie seniorů. Zdravotní stav a stupeň soběstačnosti představují faktory, které vymezují životní způsob ve stáří, a tedy i stupeň integrace seniorů do společnosti.⁴

Co se týká zdraví, existuje naprostá shoda - je dobré být zdrav, nebo naopak - nikdo nechce být nemocen. Aby lidé mohli realizovat to, co sami chtějí, potřebují k tomu být zdraví. Zdraví nám umožňuje naplnit naše životní přání. Zdraví ovlivňuje všechna stanoviska života ve vyšším věku. Za zdravého geronta považujeme takového člověka, u kterého není přítomna žádná zjevná nemoc a který je spokojen s hodnotami svého života. S přibývajícím věkem se snižuje počet osob, které jsou zdravé.

V případě seniorů se lze zpravidla přiklonit k tvrzení, že zdraví je osobní síla nebo intelektuální schopnost. Tato verze hovoří o zdraví jako o daru, o němž má člověk pečovat. Jak je již známo, v seniorském věku je člověk náchylnější k chorobám, které ovlivňují jeho zdravotní stav, více než v mládí. U seniorů starších 75 let se objevují spíše chronické nemoci. Pro stáří je také typické to, že senioři trpí více nemocemi najednou, tzv. polymorbiditou. K nejdůležitějším faktorům, které ovlivňují zdravotní stav seniora, patří úroveň a kvalita zdravotních služeb.

Základní potřeby seniorů

Potřebou nerozumíme jenom to, co seniorovi chybí, ale hlavně to, k čemu skrze potřeby směřuje. Pichaud a Thareaurová definují potřebu jako projev bytostného přání.⁵ Americký psycholog A. H. Maslow rozdělil základní lidské potřeby do pěti stupňů:

- 1. stupeň - fyziologické potřeby
- 2. stupeň – potřeba bezpečí
- 3. stupeň – sociální potřeby
- 4. stupeň – potřeba autonomie 5. stupeň – potřeba seberealizace

⁴ SÝKOROVÁ, Dana a Oldřich CHYTIL, ed. *Autonomie ve stáří: strategie jejího zachování*. V Ostravě: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2004. ISBN 80-7326-026-3.

⁵ PICHAUD, Clément a Isabelle THAREAU. *Soužití se staršími lidmi: praktické informace pro ty, kdo doma pečují o staré lidi, i pro sociální a zdravotnické pracovníky*. Přeložil Abigail KOZLÍKOVÁ. Praha: Portál, 1998. Sociální práce. ISBN 80-7178-184-3.

1.1.1 ZDRAVOTNÍ PÉČE O SENIORY

V naší republice je péče o seniory a o jejich zdraví na velmi dobré úrovni. Je jim poskytována jednak preventivní lékařská péče, dále je v České republice propracován i systém péče o seniory např. zřizováním různých zařízení a domů pro seniory, kteří jsou osamoceni, nebo o které se nemá ve stáří kdo starat, dále v případě nemoci starých lidí je možné využít léčebné péče na oddělení dlouhodobě nemocných, zřizovaných zejména při nemocnicích, funguje zde i domácí péče, kterou provozují jednak státní, ale i nestátní a příspěvkové organizace.

První dimenzí by měla být péče o vlastní zdraví a běžná laická zdravotní péče, především rodinná, která je velmi podceňována. Základem je zájem a dostatek informací, kdy nejvíce důležitá je prevence a eliminace rizikových faktorů, zdravý životní styl a včasné zachycení onemocnění. Druhou dimenzí je primární péče poskytovaná praktickým lékařem, který by měl spolupracovat jak s rodinou, tak s ostatními složkami primární péče, např. s domácí ošetrovatelskou péčí, pečovatelskou službou a jinými neziskovými organizacemi. V případě potřeby poskytují zdravotní péči ambulantní specialisté z řad urologů, neurologů, stomatologů, gynekologů, ortopedů apod.⁶ Doporučuje ji praktický lékař, je hrazena ze zdravotního pojištění a poskytována státními, městskými, charitativními či soukromými agenturami. Typickými úkoly domácí péče je např. aplikace inzulínu, fyzioterapie, poradenství o kompenzačních pomůckách apod.

Zahraniční zkušenosti potvrzují, jak účinná a účelná jsou nemocniční geriatrická oddělení pro akutní péči seniorů, kteří jsou na běžných odděleních více ohroženi. V ČR taková oddělení chybí. Kvalitní zdravotní péče ve stáří však vyžaduje hlavně odbornou specializovanou geriatrickou péči a současně geriatricky modifikované přístupy v rámci jednotlivých specializací. Současná struktura zdravotnických služeb vzniklých hlavně

⁶ ČEVELA, Rostislav, Zdeněk KALVACH a Libuše ČELEDVÁ. *Sociální gerontologie: úvod do problematiky*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4544-2.

pro potřeby mladé populace bohužel potřebám křehkých geriatrických pacientů neodpovídá. Je důležité, rozlišovat a respektovat jejich rozdílné potřeby a rizika.⁷

1.1.2 SOCIÁLNÍ PÉČE O SENIORY

Jak již bylo zmíněno v předešlé kapitole, je v naší republice propracován systém sociální péče pro seniory. Ten je zajišťován státními, nestátními, příspěvkovými, ale i neziskovými a dalšími organizacemi.

Sociální péče v užším pojetí je součástí systému sociálního zabezpečení v České republice. Sociální zabezpečení, které tvoří součást sociální politiky, může být charakterizováno jako soubor institucí, zařízení a opatření, pomáhající seniorům.

V užším pojetí může být chápáno jako důchodové zabezpečení a sociální služby. V pojetí širším do něj lze zahrnout zabezpečení při dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz, při invaliditě a ve stáří, státní sociální podporu, sociální pomoc a sociální služby a také zabezpečení v nezaměstnanosti. Mezi formy sociálního zabezpečení řadí autoři sociální příjmy, sociální služby a sociální azyly. Celý systém je dělen do třech pilířů: sociálního pojištění, státní sociální podpory a sociální pomoci, které se od sebe liší hlavně tím, jakou sociální situaci řeší a jakým způsobem jsou dávky v jednotlivých systémech financovány a organizačně zabezpečeny. Pro účely absolventské práce bude zmíněno pouze pojištění, dávky a služby zajišťující sociální zabezpečení ve stáří. Důchodové pojištění tvoří jednu ze základních složek sociální ochrany a představuje ve většině případů jediný zdroj příjmů ve stáří, při invaliditě, při ovdovění a osiření.⁸ Senioři mohou využít v případě potřeby dávky systému pomoci v hmotné nouzi, kterými jsou příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc. Podmínky přiznání nároku na dávky upravuje Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Z dávek státní sociální podpory, upravených Zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, mohou senioři využít například příspěvek na bydlení. Mezi dávky sociální péče pro osoby se zdravotním postižením patří: příspěvek na mobilitu,

⁷ ČEVELA, Rostislav, Zdeněk KALVACH a Libuše ČELEDVÁ. *Sociální gerontologie: úvod do problematiky*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4544-2.

⁸ ČEVELA, Rostislav, Zdeněk KALVACH a Libuše ČELEDVÁ. *Sociální gerontologie: úvod do problematiky*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4544-2.

příspěvek na zvláštní pomůcku a příspěvek na péči. Podmínky nároku a výši uvedených příspěvků stanovuje Zákon 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a Zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách, který upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory osobám v nepříznivé sociální situaci také prostřednictvím sociálních služeb.⁹ Zákon také upravuje podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb, výkon veřejné správy v této oblasti, inspekci poskytování sociálních služeb a předpoklady pro výkon činnosti v sociálních službách a výkon povolání sociálního pracovníka. Jde o nejrozšířenější terénní službu, cílem je zajistit základní životní potřeby, podporovat samostatnost klientů ve svých domácnostech a tím oddálit umístění do ústavní péče.¹⁰

Obecným cílem sociálních služeb je zajistit takovou míru podpory, která vede k samostatnému a důstojnému životu. V širším pojetí jsou sociální služby poskytovány společensky znevýhodněným lidem se snahou zlepšit kvalitu jejich života. Prostřednictvím těchto služeb je zajišťována pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, ošetřování, prostředkování kontaktu se společenským prostředím, pomoc při prosazování práv a zájmů.¹¹

⁹ ŠEREDOVÁ, Andrea. *Rodina a sociální politika*. Třebíč: Amaprint-Kerndl, 2012. ISBN 978-80-87710-08-1.

¹⁰ DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4138-3

¹¹ HROZENSKÁ, Martina a Dagmar DVOŘÁČKOVÁ. *Sociální péče o seniory*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4139-0.

2 STÁRNUTÍ A STÁŘÍ

Následující kapitola se bude zabývat stárnutím a stářím, které je přirozeným procesem proměny člověka v různých životních etapách a rolích. Stárnutí je procesem, který přeměňuje dospělého jedince v seniora, ve zralého člověka se vším, co ke stáří patří ať již z pohledu fyziologie stárnutí, nebo z pohledu psychických pohledů probíhajících v procesu stárnutí. Rovněž je zde nastíněn poměr kalendářní versus biologický věk a problematika přípravy na stáří. Často se můžeme u seniorů setkat s nechutí a nevolí učit se něčemu novému, získávat nové informace. Někteří senioři mívají pocit, že v jejich věku už je učení se zbytečné, odmítají možnosti dozvědět se něco nového. A právě přínos vzdělávání je předmětem výzkumu této práce.

Stáří je přirozená součást lidského života, zahrnující pozvolnou degeneraci lidských funkcí. Projevy postupně ovlivňují a snižují schopnost pracovat a aktivně reagovat na vnější vlivy. Mnoho odborníků kategorizovalo stáří do několika období a pokusili se jej charakterizovat. Ovšem, výsledky těchto interpretací jsou velmi obecné a jejich časové ohraničení je nepřesné. Jde totiž o jev zcela individuální, který je ovlivněn fyziologií člověka i společenskými činiteli, jako jsou rozvoj zdravotních a sociálních zařízení pro osoby vyššího věku.¹²

Lidský život, který začíná početím a končí smrtí, je rozdělen do vývojových etap. V každé z těchto etap se člověk učí něco nového, přizpůsobuje se tomu a nemůže to ovlivnit. Období stárnutí je specifické tím, že si ho z počátku neuvědomujeme nebo nechceme uvědomovat. Člověk přichází na to, že ztrácí možnosti, radosti života a naděje, které měl, když byl mladší. Proto je stárnutí chápáno spíše negativně. Vše je způsobeno tím, že většina lidí, když se řekne senior, si představí nesoběstačnou, osamocenou osobu, která je závislá na pomoci druhých lidí.¹³

Na druhé straně jsou lidé, pro které znamená stáří nejkrásnější období jejich života. Těší se, až budou v důchodu, budou si moci realizovat své životní sny a přání, na které

¹² TOMEŠ, Igor. *Sociální politika: teorie a mezinárodní zkušenost: výběr z přednášek přednesených na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy*. Praha: Sociopress, 1996, str. 213. Sešity pro sociální politiku (Socioklub). ISBN 80-902260-0-0.

¹³ MALÍKOVÁ, Eva. *Péče o seniory v pobytových sociálních [sic] zařízeních*. Praha: Grada, 2011. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-3148-3.

v mládí a dospělosti neměli dostatek času. Zde můžeme hovořit o umění stárnout. Není nic lepšího, než využít šanci každého nového dne a ty si podle svých představ náležitě užít.

Dle Světové zdravotnické organizace se vyšší věk dělí do tří etap života:

- časně stáří od 65 do 74 let
- vlastní stáří od 75 do 89 let
- dlouhověkost od 90 let a více.

Časně stáří je reprezentováno osobami, které jsou označovány za staré, ale ve skutečnosti se jedná o ještě aktivní stárnoucí osoby, kdy sedmdesátý pátý rok se považuje za počátek vlastního stáří. V tomto věku mají senioři větší potřebu zdravotní péče a zároveň mnozí senioři ztrácejí soběstačnost.

Osoby žijící déle než devadesát let jsou považovány za lidi dlouhověké. V dnešní době přibývá osob, které se dožívají vysokého stáří. Neznamená to, že se lidský věk prodlužuje. I dříve se lidé dožívali věku nad sto let, ale bylo to více ojedinělé.

V minulých dobách bylo více chorob a nemocí na které nebyl žádný lék a tak lidé umírali často v mladém věku. Od té doby se mnoho změnilo, vynalezli se nová antibiotika a léky které nám pomáhají při chorobách. I životní styl se velmi poposunul směrem k lepšímu a šetrnějšímu zacházení s lidským životem. Zvyšuje se tak pravděpodobnost dožití vyššího věku. Maximální možná délka života při současných životních podmínkách je 125 let.¹⁴

Normální stáří začíná postupně, pozvolně a plynule, nikoli náhle. Zpočátku se projevuje nenápadně, s přibývajícím věkem se jeho tempo zrychluje. Na jeho průběh má vliv řada faktorů. Největší podíl na kvalitě života v seniorském věku má genetická výbava každého jedince. Mezi další faktory patří prodělané choroby a stresy a způsob životního stylu. Každý tudíž prožívá stáří zcela individuálně. Individuální odlišnosti mezi starými lidmi jsou dokonce větší, než individuální rozdíly mezi mladými lidmi. Je to způsobeno

¹⁴ Dostupné na: [Http://www.katyd.cz/clanky/maximalni-delka-zivota-je-125-let.html](http://www.katyd.cz/clanky/maximalni-delka-zivota-je-125-let.html) [online]. [cit. 2017-01-16].

tím, že staří lidé už mají většinu svého života za sebou a mají tedy daleko více prožitků, které je formují.¹⁵

Někteří lidé dokážou stáří přijmout v takovém rozsahu, v jakém se projevuje, jiní se snaží sami sebe ošidit a klamou tak i své okolí nepatřičně mladistvým vzhledem. Ukazuje se, že lidé, kteří přijímají stáří pozitivně, se aktivně zapojují do společenského života a nejsou osamoceni. Bývají vyhledáváni mladou generací, protože jí jsou prospěšní a znamenají pro ni přínos. Jsou samostatní a mnozí se snaží pomáhat rodině a dokonce i svým vrstevníkům, kteří takovou pomoc potřebují.¹⁶

Na druhé straně žijí lidé s negativním přístupem k seniorskému věku. Své stáří považují za smutný úděl a prožívají ho tragicky. Takový člověk se cítí vyřazen ze všeobecného dění a trpí pocitem méněcennosti.

Stáří a proces stárnutí, ač jsou neoddělitelné od dalších etap vývoje člověka, by mělo patřit mezi příjemné období, kdy si lidé po celoživotní práci zaslouží odpočinek. O stáří již bylo mnoho popsáno i výše uvedeno. Já se domnívám, že lidé, by měli v rámci možností osobních i zdravotních prožívat stáří aktivní, tedy neustrnout s myšlenkami na bodě, že už dožijí do smrti, ale pečovat i o svoje duševno, o sociální kontakty.

2.1 KALENDÁŘNÍ VERSUS BIOLOGICKÝ VĚK

Každý člověk je jedinečný, nikdo z nás ani nemůže být stejný, neboť jedinečnost je základem života. Žádný člověk nemá identickou DNA stopu s jiným člověkem, v jedinečnosti hraje velkou roli i dědičnost. S dědičností a životním stylem každého jedince souvisí jeho biologický věk, tedy to, jak vypadá ve stáří, jak funguje jeho organismus, jaké nemoci jej postihnou. Proto je neustále v současné společnosti kladen důraz na velký význam aktivního života jedince, kam můžeme zařadit např. zdravý životní styl, co se stravy týče, dále nutnost pohybu, tedy aktivitu v každém období života, tedy i ve stáří.

¹⁵ GREGOR, Ota. *Stárnout, to je kumšt*. 2. vyd. Ilustroval Vladimír RENČÍN. Praha: Olympia, 1990. Kondice.

¹⁶ GREGOR, Ota. *Stárnout, to je kumšt*. 2. vyd. Ilustroval Vladimír RENČÍN. Praha: Olympia, 1990. Kondice.

Rozdíly mezi kalendářním a biologickým věkem mohou být velmi značné. Kalendářní věk se řídí datem narození. Biologický věk je těžko hodnotitelný. Každý senior se cítí jinak. Velmi záleží na psychické i fyzické stránce jedince.

Kalendářním neboli chronologickým věkem se označuje doba, která plyne od našeho narození. Pomocí kalendářního věku se určuje stáří, ovšem nelze jím zjistit například individuální změny stárnutí. Je nutné objektivně posoudit stupeň zestárnutí například pro zvolení vhodné lékařské péče, včetně terapie a dávkování léků.

Měřítkem pro hodnocení celkové úrovně průběhu stárnutí je biologický věk. Stanovení biologického věku ovlivňují změny organismu způsobené samotným průběhem stárnutí a také změny vzniklé vlivem prostředí nebo vlivem nemocí. Určení biologického věku je zvláště obtížné ve vztahu stárnutí a patologických jevů. Stárnutí totiž obecně zvyšuje rizika onemocnění a na druhé straně onemocnění zpětně ovlivňuje stav organismu. Tato skutečnost znesnadňuje určení biologického věku zvláště u příslušníků vyšších věkových skupin.

Postup při určování biologického věku spočívá ve výběru a měření vhodných veličin, které co nejpřesněji popisují stav organismu z hlediska stupně jeho zestárnutí. Tyto hodnoty dále prochází matematickým zpracováním, jehož výsledkem je biologický věk vyjádřený v podobě jednoho čísla.

Měření biologického věku je určeno celkově zdravým lidem všech věkových skupin. Jeho obsahem je soubor testů určujících míru zestárnutí vybraných funkčních systémů v organismu a umožňujících i odhad celkového stáří. Člověk se tak dozví, zda je ve srovnání s průměrným stavem populace na svůj kalendářní věk starší nebo mladší. Toto měření lze provést i u lidí s určitými zdravotními obtížemi, které však nesmí být příliš závažné, aby toto měření neznemožnily. Měření se provádí například i pomocí internetu.

Měření biologického věku má důležitý preventivní význam. Pokud je například některý z měřených parametrů výrazně horší, než odpovídá věkové kategorii daného jedince, může to svědčit o stavu, který spěje ke vzniku onemocnění.

Popis biologického, kalendářního a sociálního stáří:

➤ Biologické stáří

Biologické stáří je vyjádřeno poklesem výkonnosti, mírou funkčního zdraví či fenotypem stáří, jež zahrnuje změny postavy, chování, postoje, pokožky, chrupu, chůze, vlasů, subjektivní vnímání výkonnosti a věku. Pro biologické stáří neexistuje přesné kritérium, neboť procesy stárnutí se prolínají s chorobnými změnami.

➤ Kalendářní stáří

Kalendářní stáří je stanoveno dosažením určitého věku. Chronologický věk je snadno a spolehlivě určitelný, neboť je odvozen z data narození. Je to tedy věk, který je daný a neměnný.

➤ Sociální stáří

Sociální stáří charakterizují sociální změny jako je odchod do důchodu, s kterým přichází i pokles životní úrovně, nezaměstnatelnost, zastarávání znalostí, odchod a osamostatnění dětí z orientační rodiny, ovdovění. Počátkem sociálního stáří je odchod do důchodu či věk, kdy vznikne nárok na starobní důchod. V závislosti na zájmu a schopnosti seniorů pracovat se tento ukazatel neustále posouvá. Současně je ovlivněn i dalšími sociálními událostmi včetně pozdního rodičovství nebo uzavírání manželství.¹⁷ Čím vyššího věku se dožívají rodiče, tím větší je pravděpodobnost, že i jejich potomci se dožijí vyššího věku. Dlouhověkost se nedědí, ale dědí se dispozice pro vyšší věk.¹⁸ Obecně můžeme tedy konstatovat, že ze společenského hlediska je člověk považován za starého tehdy, kdy ho za starého považují ostatní členové společnosti. Vývojem společnosti ale dochází k posunům této hranice. V roce 1800 byl za starého člověka označován už člověk čtyřicetiletý, v roce 1890 padesátiletý. V dnešní době se udává spodní hranice stáří věkem šedesát pět let. Haškovcová ve své knize výstižně poukazuje

¹⁷ ČEVELA, Rostislav, Zdeněk KALVACH a Libuše ČELEDVÁ. *Sociální gerontologie: úvod do problematiky*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4544-2

¹⁸ GREGOR, Ota. *Stárnout, to je kumšt*. 2. vyd. Ilustroval Vladimír RENČÍN. Praha: Olympia, 1990, str. 139. Kondice.

na fakt, že společnost pokládá za starého toho člověka, který má vzhledem ke svému věku nárok na starobní důchod.¹⁹

2.2 PŘÍPRAVA NA STÁŘÍ

Přípravu na stáří považujeme za celoživotní úkol. Říká se, že jak kdo žil, takové si zaslouží stáří. Každý člověk je sám za sebe odpovědný za své stáří. Přípravu na stáří můžeme rozdělit do tří fází.

První z nich se nazývá dlouhodobá příprava na stáří a vychází ze skutečnosti, že stáří se od života oddělit nedá. Kvalitu stáří si do značné míry člověk určuje sám. Je třeba, abychom ovlivňovali některé nežádoucí stránky života, které později ovlivňují naše stáří. Měli bychom dbát na správnou životosprávu a odstraňovat negativní návyky.

Druhá fáze, tzv. středně dlouhá příprava na stáří, by měla začít ve středním věku, tzn. asi kolem 45. roku života. Člověk by se měl naučit stáří přijímat jako součást života a postupně akceptovat roli, která ho čeká. Dále by se člověk měl soustředit na mimopracovní aktivity a na své zájmy a koníčky.

Poslední fází je krátkodobá příprava na stáří, což je bezprostřední příprava na odchod do důchodu a zahajuje se 3 až 5 let před předpokládaným odchodem do důchodu. Odchod do důchodu je pro starého člověka psychicky velmi náročnou záležitostí. Člověk si uvědomuje, že ztrácí dosavadní sociální postavení, mnozí lidé se proto špatně adaptují na odchod do penze. Je tudíž velmi důležité, aby se soustředili na zvládnutí této situace a začali se zabývat nějakou hodnotnou činností a svými koníčky, měla by pomoci i rodina.

Psychické změny ve stáří

V oblasti psychiky dochází ve stáří k velmi charakteristickým změnám. Jedná se především o snížení výbavnosti a vstřípivosti paměti, starší člověk sice myslí pomaleji, ale zato jedná s rozvahou. Kvalita myšlení seniorů spočívá také v tom, jak kvalitní byl jejich duševní život v mládí.

¹⁹ HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-19-9.

Jako další příklad psychických změn bychom mohli uvést nechuť řešit komplikované situace, geronti se neradi rozhodují, takže často působí dojem bezradnosti, pomaleji řeší situace a úkoly. Starší lidé mívají často labilnější emoce, proto snadno podléhají dojetí, převládá u nich touha po soukromí. Senior dává najevo větší stálost ve svých názorech. Často se uvádí, že ne každý člověk má stejné stáří, a proto se můžeme setkat jak se seniory obětavými a optimistickými, tak se seniory, kteří se na stáří dívají pesimisticky.

Lidé, kteří se v mládí špatně přizpůsobovali, často trpí dezadaptací i ve stáří.

Existuje pět způsobů, jak lidé reagují na stáří:

- Konstruktivnost je ideální adaptací na stáří, jedinec se ze života těší a rád navazuje další přátelské vztahy. Je tolerantní, dokáže se přizpůsobit, má smysl pro humor. Jedinec se smířil s faktem stáří, je soběstačný, je rád za svůj prožitý život a ničeho nelituje.
- Závislost směřuje více k pasivitě, jedinec se spoléhá na to, že se o něj postarají druhí, není ctižádostivý a do důchodu odešel rád, je neochotný navazovat nové vztahy.
- Obranný postoj často nacházíme u jedince, který je soběstačný, odmítá pomoc druhých, protože chce dokázat, že na nikom není závislý, je pro něj těžké vytvořit si vlastní názor. Jeho postoje ke stáří jsou spíše pesimistické.
- Nepřátelství je typické pro člověka, který už v mládí měl sklony svalovat vinu za své neúspěchy na druhé lidi, tyto lidé dávají najevo velký odpor ke stáří, odkládali odchod do důchodu tak dlouho, jak se jen dalo. Závidí mladým lidem a jsou vůči nim nepřátelští.
- Sebe nenávisť je posledním způsobem jak reagovat na stáří. Tito lidé nemají zájem na tom, prožít svůj život znovu. Jsou smířeni s faktem stárnutí, ale nezvládají ke stárnutí zaujmout optimistický postoj. Jen málokdy mají tyto lidé koníčky, cítí se osamělí a zbyteční, převládá u nich lítost a deprese.²⁰

²⁰ RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav RABUŠIC, ed. *Učíme se po celý život?: o vzdělávání dospělých v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4779-2.

3 VZDĚLÁVÁNÍ SENIORŮ

Kapitola vzdělávání seniorů bude zaměřena na význam vzdělávání seniorů, jeho funkce a cíle. Rovněž zde bude rozebrána problematika schopnosti učení se ve stáří. Jak již bylo zmíněno výše, bude předmětem zkoumání vybraného vzorku přínos vzdělávání pro seniory, v tomto případě bude zjišťován přínos vzdělávání na Policejní akademii pro seniory.

Stáří sebou nese mnoho životních změn, se kterými se jedinci vyrovnávají individuálně. Záleží pouze na nich, jak se s těmito změnami vyrovnají a jak se k nim postaví. Volný čas u seniorů je velmi rozdílný, a záleží, zda se jedná o aktivního seniora nebo o seniora s pasivním přístupem. Senior má v důchodu mnoho volného času a může se tak věnovat svým koníčkům a realizovat své sny, na které ve svém aktivním pracovním životě neměl dostatek času. Bohužel v dnešní společnosti jsou i senioři, kteří žili jen svou prací a nyní trpí pocitem samoty. Tito senioři mají pocit prázdnoty, nenaplněnosti a často procházejí depresivními stavy. Každý jedinec je tedy svým způsobem jedinečný. Co jednoho člověka může psychicky naplňovat, druhého může velmi vyčerpávat.

Volný čas seniorů je tráven jiným způsobem na malé vesnici a jiným způsobem ve velkém městě.²¹

Senior, který žije ve městě, svůj volný čas tráví například návštěvou knihovny, kde jsou k dispozici knihy, denní tisk a tím pádem je zahrnut do všedního dění. Senior, který žije na vesnici, zdaleka tyto možnosti nemá. Tento senior je odkázaný na veřejnou dopravu, která je často nedostačující a tím pádem je i více uzavřen v komunitě obce.

Jako aktivní trávení volného času můžeme chápat jakoukoliv aktivitu, kdy se člověk zajímá o své okolí, politické dění, kulturu. Aktivní senior je i ten, co navštěvuje své vrstevníky ať už za účelem návštěvy nebo jen obyčejného popovídání. Senioři jsou v poslední době aktivní, a proto je pro ně připraveno plno kurzů. Aktivní senioři se

²¹ ORT, Jiří. *Kapitoly ze sociologie stáří: (společenské a sociální aspekty stárnutí)*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7044-636-6.

sdužují v seniorských klubech při různých příležitostech, přednáškách anebo navštěvují univerzity třetího věku.²²

Pasivní trávení volného času je častým sledování televize a přepínáním programů. Senior se nezajímá o dění kolem sebe a sociální stránka jde stranou. Sledování televize většinou probíhá tak, že sám senior ani neví co má puštěný za program. Televizi má spíše jenom jako doplnění svého života. Pokud senior nemá řádné koníčky, záliby, milující rodinu a stará se jenom o své přežití, stane se z něho senior, který rezignoval na svůj osobní život a upřednostňuje klidný, ničím nerušný způsob života.²³

3.1 VÝZNAM VZDĚLÁVÁNÍ SENIORŮ

Pro každého má vzdělávání jiný význam. Pro něco jiného se učí děti ve školách a pro něco jiného se učí senior na univerzitách či kurzech. Podle priorit si každý stanovuje význam vzdělávání. Vzdělávání sebou nese mnoho věcí, které jsou provázané.

Odborníci, kteří se zabývají demografickým vývojem a upozorňují, že Evropa stárne rychle než by měla a je, zde problém v nástupu generací. Toto sebou nese řadu problému. Hlavním problémem je spousta výdajů na důchody a na zdravotní, sociální péči. Jelikož lidí v seniorském věku přibývá a nikdo z nich nechce být odstaven na vedlejší kolej společnosti tak se snaží se jakkoliv zapojit. Proto se rozvíjí systém vzdělávání pro starší jedince, tento systém vzdělávání vede k pocitu důstojnosti, k fyzickému i duševnímu zdraví. Hlavním cílem je uspokojení, které senioři díky tomuto systému vzdělávání mají a jsou opět začleněni do naší společnosti a navazují nově sociální kontakty. Vzdělávání pomáhá jedinci se lépe adaptovat v nové sociální roli. V dnešní, postmoderní době, se vzdělávání stává podstatou lidského života, jelikož doba a technologie jde neúměrně rychle dopředu a je potřeba s nimi držet krok. Toto vše napomáhá být seniorům v dnešní době aspoň o trochu šťastnější, vyrovnanější a spokojenější.²⁴

²² ORT, Jiří. *Kapitoly ze sociologie stáří: (společenské a sociální aspekty stárnutí)*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7044-636-6.

²³ ORT, Jiří. *Kapitoly ze sociologie stáří: (společenské a sociální aspekty stárnutí)*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7044-636-6.

²⁴ MÜHLPACHR, Pavel. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5029-7.

3.2 FUNKCE VZDĚLÁVÁNÍ SENIORŮ

Vzdělávání seniorů můžeme dělit do dvou hledisek. Jedním hlediskem je rozdělení podle primárního cíle a výchovy. Tím druhým hlediskem je její specifické zaměření. Z hlediska primárního cíle výchovy a vzdělávání rozdělujeme funkce vzdělávání seniorů na funkci vzdělávací, kde senior čerpá nové informace a udržuje se v chodu, v činnosti, které senior využije při každodenních aktivitách a osvojování si nových dovedností. Další funkcí je kulturně kultivační. Tato funkce rozvíjí osobnost skrze kulturu, pohybové aktivity nebo pěstování koníčků v rámci volnočasových aktivit. Snahou je udržení kvality života jedince, na kterou je zvyklý z aktivního věku a v oblasti sociálních vztahů se zaměřuje na přizpůsobování ke změnám, které jsou se stářím spojeny.²⁵

Funkce podle jejího specifického zaměření je podstatně obsáhlejší než podle primárního cíle výchovy. Tyto funkce jsou rozděleny na funkci preventivní, která zahrnuje různé aktivity a opatření, která jsou prováděna, aby pozitivně ovlivnila proces stárnutí.

Zahrnuje v sobě několik funkcí:

- Anticipační funkce je důležitá. Je to funkce, která seniora připravuje na odchod do důchodu, tato funkce má člověk a pozitivně naladit a ukázat mu pozitiva s tímto obdobím spojená, která ho čekají. Pro budoucí seniory je tato funkce velmi významná z několika hledisek. Hlavní význam tato funkce nese v tom, že jedince bude připraven na odchod do důchodu a tuto funkci přijme jednodušeji.
- Rehabilitační funkce je spojena s obnovením a udržením si fyzického a psychického zdraví na dané úrovni jako tomu bylo za aktivní části života.
- Posilovací funkce je nejdůležitější, protože přispívá k rozvoji zájmů a potřeb jedince, podporuje jejich aktivity, které senior má a také má stimulační charakter.

²⁵ PETŘKOVÁ, Anna a Rozália ČORNANIČOVÁ. *Gerontagogika: úvod do teorie a praxe edukace seniorů : studijní texty pro distanční studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0879-1.

- Komunikační funkce je má seniorům zabezpečit sociální kontakt s okolím. Případný úbytek komunikace vede seniora do sociálního útlumu. Komunikace je velmi důležitá součást a rozvíjí člověka.
- Aktivizační funkce je spojena se začleněním seniorů do společnosti a vede seniora k většímu pocitu důstojnosti a samostatnosti. Ukazuje seniorovi, že má své místo ve společnosti a že je jejím platným členem.
- Relaxační funkce se zabývá trávením volného času aktivním způsobem.
- Mezigenerační porozumění s pomocí mezigeneračního dialogu se snaží, aby si jednotlivé generace mezi sebou porozuměli, a snaží se také i o prevenci v případném napětí mezi generacemi.²⁶

3.3 CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ SENIORŮ

Základním cílem vzdělávání seniorů, které sebou nese mnoho informací, je osobnostní rozvoj jedince. Osobní rozvoj sebou nese vlastní realizaci, splnění si vytčených cílů. Edukace seniora slouží k obohacování dosavadního života a osobního rozvoje, snaha o pozitivní adaptaci na nový životní styl, důležité v tomto je udržení si tělesné a psychické kondice jedince.²⁷

Pro seniora je edukační složka velmi důležitá. Je potřeba vědět již od začátku, jaké jsou cíle jeho edukačního procesu, čeho se bude snažit dosáhnout. Hlavní je umět si na tyto otázky odpovědět.²⁸ Důležité je také, aby se osobnost seniora rozvíjela všestranně v souladu se svými zájmy a koníčky. Cíle se dají také členit na primární a sekundární. Primárním cílem, definujeme jako aktivizační činnosti a sekundárním cílem důstojnost seniora. Při vymezení cílů vzdělávání seniorů můžeme mluvit stejně jako u všeobecného vzdělávání o sledování tří základních skupin cílů ve vzdělávání. Tyto cíle jsou rozděleny do tří skupin a to poznávací, postojoyé a psychomotorické. Charakterizace jednotlivých skupin by se dala popsat podle uvedených cílů.

²⁶ PETŘKOVÁ, Anna a Rozália ČORNANIČOVÁ. *Gerontagogika: úvod do teorie a praxe edukace seniorů : studijní texty pro distanční studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0879-1.

²⁷ PETŘKOVÁ, Anna a Rozália ČORNANIČOVÁ. *Gerontagogika: úvod do teorie a praxe edukace seniorů : studijní texty pro distanční studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0879-1.

²⁸ WOLF, Josef. *Umění žít a stárnout*. Praha: Svoboda, 1982. Členská knihnice (Svoboda).

Poznávací cíle se orientují především na prohlubování dovedností a vědomostí, případně na osvojování si nových znalostí, které si senior vybral a zvolil dle svých zájmů. Velmi často se jedná o obor, který senior studoval nebo chtěl studovat již v mládí. Do této kategorie cílů můžeme zařadit i poznávání cílené na přípravu na stáří či obor, který se zabývá zdravotnictvím.

Cíle postojové se orientují na vytváření pozitivního vztahu k novému, neznámému životnímu období včetně vztahu k jiným věkovým kategoriím. Zaměřují se také na formování hodnotové orientace stárnoucího člověka, která je důležitá především pro naplňování a dodání smyslu další etapy života.

Cíle psychomotorické jsou orientované na tělesnou a duševní způsobilost seniorů. V tomto období života se zvláště silně zdůrazňuje význam pravidelné pohybové aktivity, které mají příznivý vliv jak na tělesnou, tak i duševní stránku seniora.

3.4 SCHOPNOST UČENÍ VE STÁŘÍ

Pro seniory má velký význam jejich životní příběh, ze kterého čerpají v přítomnosti a o který významně opírají svou budoucnost. U těchto osob bývají upevněny stereotypy, které nechtějí často měnit. Většina starších lidí se brání zapojení do současného moderního života, mnozí se vzpírají získávání nových vědomostí. Moderní společnost však usiluje o to, aby senior plánoval nejrůznější aktivity až do vysokého stáří.²⁹

Proces učení je odlišný od učení v jiném věku. Učivo se obtížně osvojuje, nemá-li logickou strukturu a praktický dopad. Dlouhodobá paměť ukládá výběrově a krátkodobá paměť již nefunguje tak dobře. Rovněž dochází ke zhoršení mechanické paměti. Je nutné zaměřit se na paměť logicko-smyslovou.

Při výuce je důležitá zdravá soutěživost a také pochvala. Nejvhodnější čas na učení je přibližně mezi 9:30–11:30 a odpoledne mezi 15:30–17:00 hodin. Učení není vhodné přesouvat do večerních hodin. Při výuce je třeba začlenit více přestávek.

²⁹ KLEVETOVÁ, Dana a Irena DLABALOVÁ. *Motivační prvky při práci se seniory*. Praha: Grada, 2008, str. 202. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-2169-9.

Některé zásady při vzdělávání seniorů:

- starší člověk potřebuje mít k dispozici přehledné a názorné informace
- potřebuje k pochopení svůj vlastní způsob a vlastní tempo
- při výuce a vzdělávání je třeba objevit seniorovy schopnosti, opírat se o jeho možnosti a dovednosti
- senior potřebuje znát limity svých možností. Potřebuje vědět, proč něco dělá a k čemu to vede.
- je vhodné vyjadřovat se pomaleji a srozumitelněji a ptát se, zda rozuměl
- není vhodné dávat seniorovi příliš mnoho úkolů najednou
- nelze po starším člověku chtít, aby se učil nazpaměť
- pokud bude zvolen správný přístup, senior sám v sobě objeví nové schopnosti a přesvědčení, že nikdy není pozdě chtít něco dokázat a něčeho docílit
- senior potřebuje za svou snahu a píli ocenění. Pocit úspěchu přináší motivaci k zvládnání dalších zadaných úkolů.³⁰

3.4.1 TRÉNINKY PAMĚTI

Paměť je proces ukládání v mozku. Paměť je základem myšlení a učení. Pokud často zapojujeme myšlení je to pro náš mozek to nejlepší, co můžeme podniknout pro zlepšení ukládání myšlenek a nových informací. Mozek potřebuje být procvičován a dostávat stále nové informace z venku. Paměť je možné procvičovat pravidelným opakováním nebo vybavováním si již myšlenek uložených v paměti. K tomuto procvičování paměti se používají také různé druhy testů, které pomáhají zlepšit paměť a rozšířit schopnost soustředěnosti.³¹

Senioři mají v dnešní době možnost navštěvovat velké množství volnočasových aktivit, které by je zajímaly. Volnočasové aktivity se konají pravidelně v městech, kde bydlí, nebo v nedalekém okolí. Pořádají je kluby seniorů, města nebo dobrovolnické organizace.

³⁰ KLEVETOVÁ, Dana a Irena DLABALOVÁ. *Motivační prvky při práci se seniory*. Praha: Grada, 2008, str. 202. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-2169-9.

³¹ CARTER, Philip J. a Kenneth A. RUSSELL. *Trénink paměti a kreativity: příklady s řešením*. Praha: Computer Press, 2002. Všechny cesty k informacím. ISBN 80-7226-704-3.

Cíle aktivit:

- Ovlivnění zdravotního stavu seniorů
- Zvýšení kvality života, např.: udržením dovedností a schopností
- Setkávání se svými vrstevníky a sdílení svých informací

Aktivně prožít stáří by neměli jen někteří jedinci, ale mělo by být povinným plánem všech seniorů. Nové koníčky a aktivity dodají životní energii, povzbudí a pomohou omládnout. Nikdy není pozdě začít s jakoukoliv aktivitou. Aktivita přispívá k naplňování kvality života seniorů, k jejich větší spokojenosti z dobře vykonané práce, dobrých rodinných vztahů, dobře stráveného času, k udržování potřebné tělesné duševní výkonnosti, např.: posilováním fyzické kondice, paměti, myšlení, tvořivosti. Aktivita je nejlepší prevencí předčasného stárnutí a prostředek k prodloužení života.

Odchodem do důchodu se mění životní stereotyp, přerušují se kontakty, sníží se finanční zdroje a starý člověk mnohdy začíná žít osaměle. Proto, by se měl z hlediska prevence samoty, izolace, ale i pro jeho vlastní uspokojení, pro pocit prospěšnosti, užitečnosti, zapojit do zájmové činnosti, veřejné aktivity. Měl by rozvíjet své zájmy, záliby a koníčky. Starší ženy se většinou starají o domácnost, pečují o vnoučata, věnují se ručním pracím. Starší muži se většinou věnují svým zálibám, koníčkům, jsou aktivní v různých zájmových klubech.

Tréninky paměti jsou součástí velmi oblíbených aktivizačních technik. Tato aktivita si klade za cíl procvičovat důraz na rozumovou, myšlenkovou stránku činnosti a rozvoj sociálních dovedností. Ke každému členu skupiny je potřeba přistupovat individuálně a brát v potaz, jeho věk, schopnosti a dovednosti, zdravotní stav a danou diagnózu. Proto je tato aktivita koncipována tak, aby vyhovovala všem členům skupiny.

Každé sezení začíná krátkým povídáním o nedávných událostech v životě seniorů, co se stalo zajímavého, příjemného, nepříjemného, jak se dnes mají, kolik mají energie apod. Poté pokračuje krátkou rozcvičkou paměti, kdy jsou jednotlivě dotazováni členové skupiny na základní vědomosti. Jedná se o otázky typu - vyjmenujte pět stromů, květin, nebo třeba ženských jmen.

Vzhledem k různým potřebám jednotlivých účastníků je potřeba volit prostředky, které by vyhovovaly každému. Každé sezení je zakončeno poděkováním, rozloučením a připomínají se aktivity, které skupinu čekají. Lze použít různé hry, jako třeba pexeso,

kostky, člověče, nezlob se, hra křížovky, a další. Při všech těchto činnostech, se navíc ještě trénuje jemná motorika, protože jejich součásti jsou malé.

Univerzity třetího věku

První Univerzita třetího věku, byla založena v roce 1973. Univerzitu založil pan Pierre Vellas ve francouzském městě Toulouse. Univerzita třetího věku vznikla na Fakultě sociálních věd.³²

V České republice vznikaly tyto instituce až v pozdější době. V roce 1986 – 1987 vznikla první Univerzita třetího věku při Univerzitě Palackého v Olomouci z iniciativy Československého červeného kříže a při Fakultě všeobecného lékařství Univerzity Karlovy. Postupem času se začaly univerzity rozšiřovat na téměř všechny vysoké školy. V současné době je jich máma v České republice přibližně čtyřicet pět.

Cílem těchto univerzit je zlepšit kvalitu života lidí třetího věku, kteří mají zálibu ve vzdělávání a v získávání nových informací.³³

Tyto univerzity poskytují svým studujícím seniorům, vzdělání na vysokoškolské úrovni, tím se právě liší od jiných vzdělávacích institucí.³⁴

Pod tímto názvem bývají zahrnuty všechny vzdělávací akce, které jsou pořádány vysokými školami a jejich přidruženými fakultami. Jsou určeny pro seniory v okamžiku, kdy ukončili svou výdělečnou činnost. Podmínkou často bývá i vzdělání, které musí být dokončené maturitním vysvědčením. Na trhu však jsou i univerzity, které toto vzdělání nepožadují a dostačuje pouze střední či základní vzdělání.

Studijní obory na Univerzitě třetího věku jsou ve velké míře v souladu se zaměřením, na které je Univerzita třetího věku zřízena. Vyučujícími profesory pro seniory, jsou především učitelé, kteří učí na dané vysoké škole a jsou tedy kmenovými zaměstnanci. Univerzity třetího věku převzaly z klasických vysokých škol i různé organizační prvky, jako je rozdělení na semestry a ročníky. S vyšším ročníkem se logicky rozšiřuje

³² ORT, Jiří. *Kapitoly ze sociologie stáří: (společenské a sociální aspekty stárnutí)*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7044-636-6.

³³ PETŘKOVÁ, Anna a Rozália ČORNANIČOVÁ. *Gerontagogika: úvod do teorie a praxe edukace seniorů : studijní texty pro distanční studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0879-1.

³⁴ MÜHLPACHR, Pavel. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5029-7.

a prohlubuje záběr odborného studia, které je seniorům předkládáno. Na těchto univerzitách je formalizovaný začátek a také formalizační ukončení studia.³⁵

Kurzy, které je možné studovat na Univerzitě třetího věku, nejsou stejné jako akreditované studijní obory na vysoké škole, ale probíhají formou přednášek. Nejedná se o denní studium, ale převážně víkendové. Rozdíl mezi studenty Univerzity třetího věku a řádnými studenty na vysokých školách je hlavně v tom, že studenti Univerzity třetího věku po dokončení studia neobdrží akademický titul. Tyto studenti absolvují pouze kurz.³⁶

Jedná se o jeden z nejnáročnějších způsobů vzdělávání, který si mohou senioři vybrat. Univerzity třetího věku jsou realizovány v rámci celoživotního vzdělávání.³⁷

Akademie třetího věku

Akademie třetího věku představují pro seniory možnost vzdělání především ve městech, kde nejsou vysoké školy, tím pádem ani Univerzity třetího věku.³⁸

Akademie třetího věku začaly vznikat v 80. letech 20. století a jako první byla pravděpodobně otevřena v Přerově roku 1983. Obsah seminářů a přednášek je přizpůsobována individuálním zájmům občanů a také jejich potřebám.³⁹

Oproti Univerzitě třetího věku se studium na Akademii třetího věku vyznačuje menší náročností. Na akademii je kladen důraz hlavně na srozumitelnost obsahu učiva a jeho výklad. Účastníci Akademie třetího věku mají volnější formu studia, neskládají během studia žádné zkoušky a na závěr obdrží potvrzení o absolvování kurzu. Potvrzení je většinou vydáno pouze na základě jejich prezence.⁴⁰

³⁵ PETŘKOVÁ, Anna, ed. *Aktuální problémy vzdělávání seniorů: sborník příspěvků z odborného semináře se zahraniční účastí dne 29.4.1999*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1999. ISBN 80-244-0007-3.

³⁶ ORT, Jiří. *Kapitoly ze sociologie stáří: (společenské a sociální aspekty stárnutí)*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7044-636-6.

³⁷ MÜHLPACHR, Pavel. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5029-7.

³⁸ PETŘKOVÁ, Anna a Rozálie ČORNANIČOVÁ. *Gerontagogika: úvod do teorie a praxe edukace seniorů : studijní texty pro distanční studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0879-1.

³⁹ MÜHLPACHR, Pavel. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3345-2.

⁴⁰ ORT, Jiří. *Kapitoly ze sociologie stáří: (společenské a sociální aspekty stárnutí)*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7044-636-6.

Kluby seniorů

Kluby seniorů, kluby aktivního stáří, nebo kluby důchodců fungují na podobném základě jako Akademie třetího věku. Jsou zde ale méně formální struktury. Tyto kluby však mají trvalejší vztahy návštěvníků. Aktivity, které jsou zde prováděny, jsou většinou jednorázové. Senioři, kteří se zde setkávají, se mohou zúčastnit různých zájmových, kulturních, sportovních nebo vzdělávacích aktivit. V České republice jde tedy o nejvíce rozšířenou formu sdružování seniorů a i proto se klade větší důraz na uspokojení potřeb a rozvoje zájmů seniorů.

Řádné studium vysoké školy

Řádné studium na vysokých školách není v České republice pro seniory příliš zpřístupněné. V některých zemích, jako je třeba Rakousko, mají senioři právo se vzdělávat na vysokých školách, pokud vyhovují akademickým požadavkům, na výuku. Pokud senior splní požadované požadavky vysokých škol, tak se senior zapojí do řádného studia s ostatními studenty.⁴¹

⁴¹ PETŘKOVÁ, Anna, ed. *Aktuální problémy vzdělávání seniorů: sborník příspěvků z odborného semináře se zahraniční účastí dne 29.4.1999*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1999. ISBN 80-244-0007-3.

4 PREVENCE KRIMINALITY PÁCHANÉ NA SENIORECH

Tato kapitola bakalářské práce bude zaměřena na téma senior a kriminalita. Bude zde popsán senior jako oběť, druhy trestné činnosti, které jsou nejčastěji páchané na seniorech, nejčastější způsoby, které pachatelé používají na okrádání seniorů a hlavní rady pro seniory, jak se před těmito pachateli ubránit. Tato kapitola byla do práce zařazena z důvodu tématu vzdělávání seniorů na Policejní akademii pro seniory, kdy cílem tohoto projektu byla v neposlední řadě seznámení se s prevencí páchaní kriminality na seniorech. Zde se měli senioři dozvědět jak předcházet různým nežádoucím vlivům a útokům pachatelů na jejich zdraví, život či majetek a také jak se bránit v případě útoku, nebo na koho se mohou obrátit o pomoc, pokud se již obětí nějaké trestné činnosti stali. Vzhledem k tomu, že bude zjišťován přínos vzdělávání pro seniory, na Policejní akademii pro seniory, je tato kapitola důležitá z hlediska tématu, neboť v průběhu dotazníkového šetření bude otázkou v dotazníku právě kriminality páchaná na seniorech a její prevence.

4.1 SENIOR A KRIMINALITA

Staří lidé jsou v mnoha ohledech ohrožení a znevýhodnění oproti mladším spoluobčanům. Ohroženost je vesměs nepřímo úměrná zdravotnímu a funkčnímu stavu, přímo úměrná osamělosti, respektive sociální izolaci. Senioři jsou ohroženi jak neúmyslnými nehodami a úrazy, tak úmyslnou násilnou a jinou trestnou činností.

Mezinárodní statistiky v řadě zemí naznačují zvyšující se počet zločinů páchaných na starých lidech. Je třeba vynakládat úsilí, aby si bezpečnostní orgány i staří lidé byli více vědomi rozsahu a dopadu trestných činů páchaných na seniorech.⁴²

⁴² MÜHLPACHR, Pavel. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5029-7.

4.1.1 SENIOŘI JAKO OBEŤ

Slovo kriminalita znamená něco škodlivého, evokuje pocit strachu, vzteku či bezmocnosti. Z hlediska kriminologie jsou kriminalita a jednotlivé druhy kriminality sociálně – patologickým jevem, se společenskou škodlivostí. Kriminalita se vyvíjí se společností přímou úměrností, tedy jaká je společnost taková je míra kriminality. Eliminace kriminality je velmi obtížná věc.

Oběťmi jsou osoby, které vzhledem ke svému věku, mají sníženou schopnost obrany. Rovněž jsou to lidé velice důvěřiví. Je pro ně přirozené každému pomoci a neodmítat konverzaci i s neznámými lidmi. Trestné činy, které jsou na nich páchané, řadíme mezi velmi závažné. Staří lidé, zvláště ve špatném zdravotním stavu jsou relativně snadnou obětí trestné činnosti. Motivem může být majetkový prospěch či pouhá agresivita anomálních či deviantních pachatelů – agresorů. Bezbrannost seniorů je dána především jejich menší schopností úniku i obrany, osamělostí, někdy odchýlným způsobem chování, proto jsou častým cílem pachatelů trestné činnosti. Bezbrannost je také důvodem, proč se trestné činnosti vůči určité části seniorů dopouštějí nejen pachatelé antisociální ale také asociální.⁴³

Trestnou činnost lze chápat jako projev poruchy sociálně-adaptačních schopností člověka a dovedností. Jde o odchylku od společností stanovené normy. Pachatelé trestných činů nejsou schopni nebo ochotni plnit očekávání společnosti.⁴⁴

Pachatelé, kteří se při páchaní trestné činnosti zaměřují na seniory, jsou jednotlivci ale i dobře organizované skupiny. Trestných činů se mnohdy dopouštějí na území celého kraje případně republiky. Za staršími občany přicházejí do jejich domovů a pod různými záminkami z nich pak lákají peníze. V dalších případech jeden ze skupiny pachatelů pouze odvede pozornost poškozeného a další prohledává dům a krade peníze a cennosti. Poškození jsou převážně z řad lidí, kteří bydlí v menších obcích, obětí zloděje se může stát ale i senior z města. Při krádežích pachatelé využívají momentu překvapení a své mnohdy až neuvěřitelné drzosti. Nevyvede je z rovnováhy téměř žádná situace. V minulosti byly zaznamenány i případy, kdy pachatel prohledával místnost, ve které

⁴³ MÜHLPACHR, Pavel. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5029-7.

⁴⁴ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.

ležel nepohyblivý senior. Pokud jsou pachatelé při krádeži přistiženi, využívají při útěku své fyzické či početní převahy a zastrašování.

Pachatelé přicházejí do domovů starších osob s již připravenou přesvědčivou legendou. Lest pomocí níž se snaží do bytu dostat, mění podle aktuální situace a přizpůsobují ji i módním trendům nebo akcím, které se konají v dané lokalitě. Pachatelé jsou velmi vynalézaví a přesvědčiví. Mají většinou příjemné vystupování, jsou velmi komunikativní a vhodně oblečení.⁴⁵

Nejčastější způsoby, které pachatelé při okradení seniorů používají

- Pachatelé často žádají o poskytnutí nějaké služby. Na svou oběť se obracují s žádostí o možnost využití toalety, dále o vodu k napití či do vozidla. Jeden z pachatelů pak odvede pozornost poškozeného hovorem a další vstoupí bez souhlasu majitele do domu, ve kterém hledá uložené peníze.
- Další lstí je vydávání se za pracovníka úřadu či jiných služeb. Pachatel vystupuje jako pracovník úřadu, který jde vrátit finanční částku, nejčastěji nějaký přeplatek. Před poškozeného skutečně peníze předloží a požaduje vrácení zbývajících finančních částek. Poté co pachatel zjistí, kde má poškozený uloženy peníze, začne se pohybovat po domě a v nestřeženém okamžiku odcizí veškerou finanční hotovost.
- Dalším způsobem okrádání seniorů je nabízení nejrůznějších služeb nebo výhodných nákupů. Služby jako například broušení nožů pachatelé nadhodnocují a poškozený tak zaplatí částku o tisíce korun vyšší. Rovněž tak při nabídce nejrůznějšího nádobí, pomůcek pro odpočinek a relaxaci za zvýhodněné ceny není dobré spoléhat na pravdomluvnost prodejce.
- V některých případech okradli pachatelé seniory, kterým zatelefonovali a lživě se představili jako jejich příbuzní a požadovali půjčení peněz. Když poškozeného přesvědčili, řekli mu, že si pro peníze nemůžou přijít osobně a místo sebe pošlou kamaráda. Senioři pak vydali stotisícové částky naprosto neznámému člověku.

⁴⁵ Dostupné na: [Http://pdf.jimramov.cz/TZ_seniori.pdf](http://pdf.jimramov.cz/TZ_seniori.pdf) [online]. [cit. 2017-01-16].

4.1.2 DRUHY TRESTNÉ ČINNOSTI NEJČASTĚJI PÁCHANÉ NA SENIORECH

Senioři patří k jedné z nejvíce ohrožených skupin osob ve společnosti, zejména v souvislosti s majetkovou trestnou činností. Starší lidé, lidé se zdravotním handicapem, lidé důvěřiví, lidé osamocení se často stávají obětí podvodníků a zlodějů, kteří se pod různými záminkami dostávají do jejich blízkosti a velmi často přímo do jejich obydlí.

Nejčastější trestné činy páchané na seniorech:

- Krádeže vloupání do bytů, rodinných domků, rekreačních objektů,
- Loupeže
- Podvody
- Vydírání
- Úmyslné ublížení na zdraví

Krást se nemá. Toto tvrzení je známo a vštěpováno do paměti již odmalička, jenže realita je jiná. Nejčastějším trestným činem a v očích veřejnosti nejzávadnějším majetkovým trestným činem je právě krádež.

Krádež jako trestný čin upravuje Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v hlavě páté, kde vymezuje skutkovou podstatu tohoto trestného činu.

I přes veškerou preventivní činnost Policie a dalších organizací v rámci prevence kriminality páchané na seniorech však každodenně slycháme ze sdělovacích prostředků, že senioři podléhají různým nástrahám pachatelů, že jsou senioři okrádáni, přepadáváni, leckdy i ohrožováni na životě. Přitom stačí, aby si osvojili některá doporučení a jednali tak, jak jim je vštěpováno.

Rady, které doporučuje policie ČR pro seniory jak se nestát obětí podvodníka:

- Senioři by neměli otevírat dveře od domu nebo bytu, aniž by se předem přesvědčili, kdo za nimi je a v žádném případě by neměli neznámé osoby zvat do svých domovů a při každém opuštění domu by za sebou měli uzamknout dveře.
- Není vhodné mít uschovanou větší finanční hotovost ve svém domě, výhodnější je peníze uložit ve finančních ústavech.
- Pokud je telefonicky kontaktuje příbuzný a žádá o půjčení peněz, měl by si senior tuto informaci zpětně osobně ověřit, je také vhodné trvat na předání peněz přímo příbuznému, který o půjčku požádal. Vydání peněz neznámému člověku s sebou vždy nese velké riziko.
- V případě příchodu osoby, která vystupuje jako pracovník různých organizací, úřadů či služeb, by si měli senioři nechat předložit průkaz nebo zavolat na úřad nebo instituci, na kterou se odvolává. Po dobu ověřování údajů je nutné, aby neznámá osoba zůstala v každém případě před bytem a nedostala se do jeho vnitřních prostor. Předloženému průkazu je nutné věnovat patřičnou pozornost a ověřit si zda to není ze strany neznámé osoby jen nějaká náhodně vybraná kartička. V případě pochybností je lepší službu odmítnout.
- Rizikem je pro seniory uzavírání jakýchkoli smluv, pokud na ně obchodní jednatel spěchá a neumožní jim důkladně se seznámit s podmínkami dané smlouvy.
- Při opuštění domu je vždy nutné uzamknout dveře a mít zavřená okna. Zamčené dveře by měly být i v době práce na zahradě, nákupu nebo návštěvy souseda.
- Pokud senior čeká příchod neznámého člověka (např. osobu reagující na inzerát) měl by požádat blízkého příbuzného nebo přítele, aby s ním po dobu návštěvy cizí osoby byli doma.⁴⁶

⁴⁶ Dostupné na: [Http://www.policie.cz/clanek/uo-jihlava-trestna-cinnost-pachana-na-seniorech.aspx](http://www.policie.cz/clanek/uo-jihlava-trestna-cinnost-pachana-na-seniorech.aspx) [online]. [cit. 2017-02-01].

Mnoha trestným činům, by bylo zamezeno, při dodržování výše uvedených doporučení. Je však známo, že senioři jsou nadměru důvěřiví a snadněji podléhají vymyšleným příběhům.

5 POLICEJNÍ AKADEMIE PRO SENIORY – VZDĚLÁVACÍ PROJEKT

V této kapitole bude představen a charakterizován projekt zaměřený na vzdělávání seniorů, realizovaný v Jihlavě pod názvem Policejní akademie pro seniory. Náhodně vybraný vzorek absolventů této vzdělávací akce se bude účastnit výzkumu v této práci, kdy jeho prostřednictvím bude zjišťován přínos této akce pro seniory, kteří se jí zúčastnili.

V rámci již zmíněné prevence byl vymyšlen a následně pak realizován projekt nazvaný Policejní akademie pro seniory. Cílem tohoto projektu byla celková osvěta ve směru k seniorské části populace, kdy v jednotlivých ucelených blocích, zaměřených vždy na jednu tematiku, měly být seniorům detailně vysvětleny a nastíněny problémy současné společnosti v rámci kriminality páchané na seniorech, druhy kriminality a nebezpečí, které jim hrozí a v každém bloku jim mělo být vysvětleno, jak se zachovat, pokud se do daných situací dostanou.

Policejní akademie pro seniory v Jihlavě byla založena v roce 2012 předsedou spolku „Nebojte se policie“ Mgr. Antonínem Křoustkem. Na projektu také aktivně spolupracují Marie Křoustková, Krajský úřad Kraje Vysočina, Statutární město Jihlava, Krajské ředitelství PČR Kraje Vysočina a Městská policie Jihlava.

Policejní akademie pro seniory je realizována formou jednotlivých seminářů. Na tyto semináře jsou průběžně zváni hosté, kteří mají vždy připravenou prezentaci s radami a zajímavostmi, které se netýkají pouze seniorů, ale také nových zákonů, přestupků a vyhlášek. Tyto semináře probíhají v pravidelných měsíčních intervalech v zasedací místnosti Krajského úřadu kraje Vysočina a trvají přibližně dvě hodiny. (viz foto příloha IX.).

Besedy pro seniory byly v minulosti realizovány v podobě dvaceti čtyř besed, během nichž byli postupně přítomní upozorňováni na různá rizika, která mohou ohrožovat jejich klidný život. Společně s lektory pak senioři hledali postupy, jak tyto životní situace vyřešit.⁴⁷

⁴⁷ Dostupné na: <http://www.vz24.cz/clanky/seniorum-v-jihlave-bezplatne-pomuze-spolek-nebojte-se-> [online]. [cit. 2017-01-16].

Postupem času byly semináře navýšeny na dvacet osm seminářů v období od měsíce října do měsíce dubna. Navýšení seminářů, bylo návazností na navýšení počtu uchazečů o studium. Projekt si pro velký zájem seniorů vyžádal organizační změny a i změny v čerpání dotace. Změny při čerpání dotace byly schváleny Krajským úřadem Kraje Vysočina. Během projektu nejsou senioři pouze varováni před možnými riziky jejich ohrožení, ale proaktivní výukou jsou účastníci projektu připravováni na to, jak tyto tíživé životní situace zvládnout. Projekt sleduje i zlepšení fyzické kondice seniorů, a to jak nácvikem základních prvků sebeobrany v tělocvičně, tak i uspořádáním branného závodu, kterého se zúčastní převážná část seniorů. Během projektu je účastníkům akademie poskytnuta možnost konzultace jejich případů, při kterých se cítí být ohrožení v oblasti protiprávního jednání. Velkým přínosem projektu je i zprostředkování navazování sociálních kontaktů mezi účastníky projektu, včetně zhlédnutí divadelního představení při slavnostním ukončení akademie.

Na začátku semináře účastníci v minulých letech absolvovali vědomostní test, při kterém dosahovali 60 - 65 procentní úspěšnosti. V minulých letech senioři při ukončení akademie absolvovali stejný test jako na začátku. Úspěšnost testu však byla 93 - 95 procent.

Na závěr absolventi kurzu obdrží absolventské osvědčení o jeho úspěšném ukončení. K obdržení absolventského osvědčení je nutná 70 procentní účast na seminářích a úspěšné složení závěrečného testu. Podmínky úspěšného absolvování projektu lze nalézt na webových stránkách projektu.⁴⁸

⁴⁸ Dostupné na: [Http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450008&id=4077958](http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450008&id=4077958) [online]. [cit. 2017-01-16].

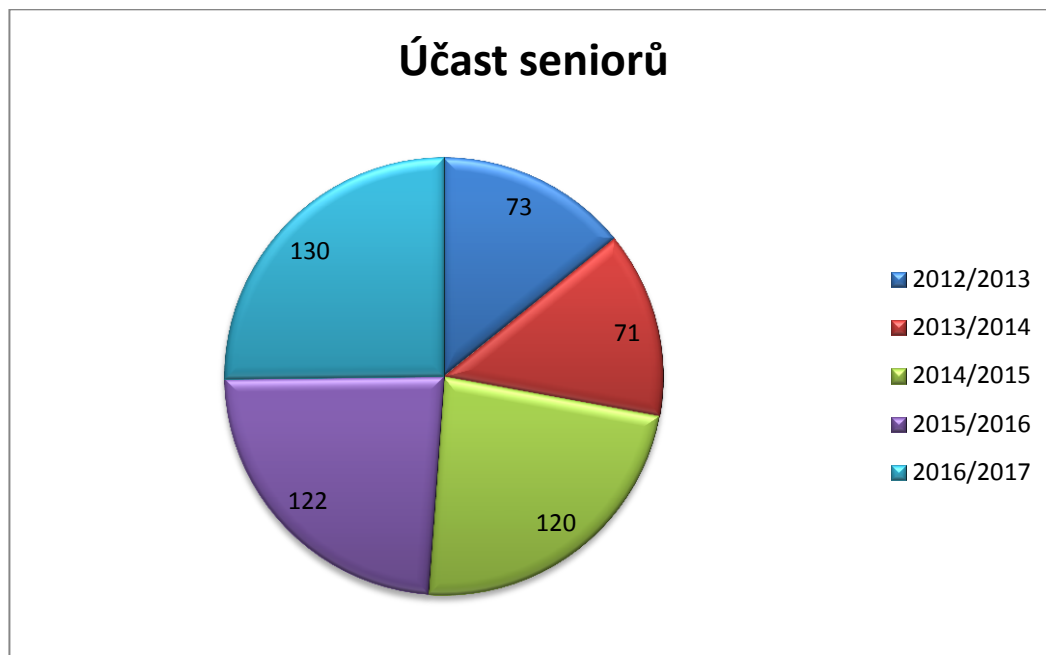
Témata jednotlivých seminářů

1. Slavnostní zahájení a organizační záležitosti.
2. Změny v zákoně o Policii ČR a obecní policii.
3. Povinnosti a oprávnění policistů při kontaktu s oznamovatelem (poškozeným).
4. Ochrana před trestnou činností ohrožující seniory na veřejnosti.
5. Psychologie vztahů (sebepoznání, emoce, duševní rovnováha, vhodná komunikace).
6. Způsob ochrany majetku v domácnosti - prezentace zabezpečovací techniky.
7. Rizika spojená s účastí na předváděcích akcích (práva spotřebitelů, reklamace).
8. Problematika multikulturality.
9. Problematika domácího násilí zaměřená na násilí páchaném na seniorech.
10. Problematika v dopravě – povinnosti řidiče seniora; oprávnění a povinnosti chodce.
11. Jaké povinnosti má senior k zajištění platných osobních dokladů.
12. Zvyšování právního vědomí seniorů – vysvětlení vybraných ustanovení občanského zákoníku.
13. Psychologie – viktimologie (nauka o obětech trestných činů).
14. Změny na úseku boje proti nelegálním podomním prodejcům.
15. Základy vhodné komunikace při podezření na jednání s násilnou osobou, podvodníkem apod.
16. Základy poskytnutí první pomoci I.
17. Právní zakotvení nutné obrany a krajní nouze, seznámení s některými prostředky k osobní obraně – ukázka vybraných donucovacích prostředků používaných Policií ČR a strážníky obecní policie.
18. - 19. Praktický nácvik základních prvků sebeobran.
20. Základy poskytnutí první pomoci II.
21. Zdravý životní styl vedoucí k prodloužení kvalitního seniorského života.
22. Informace o činnosti Integrovaného záchranného systému.
23. Návštěva střelnice Policie ČR a vybraného útvaru HZS.
24. Závěrečný test a vyhodnocení kurzu.

Účast na policejní akademii pro seniory

Policejní akademie pro seniory byla založena a poprvé realizována v roce 2012. Od té doby došlo skoro k 100 % navýšení seniorů, kteří mají zájem o studium na této akademii.

Graf 1: Porovnání účasti na Policejní akademii pro seniory

Zdroj: Výroční zprávy realizátora projektu Policejní akademie pro seniory

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část bakalářské práce se zabývá výzkumem, jehož hlavním cílem je získat informace, týkající se přínosu vzdělávání seniorů realizovaného na Policejní akademii pro seniory. Předmětem výzkumu je zjistit, jaký je přínos vzdělávání seniorů pro jejich další život. Pro výzkum byla zvolena kvantitativní metoda sběru dat prováděná dotazníkovým šetřením. Nástrojem sběru dat je tedy dotazník, ve kterém se zjišťují informace o přínosu vzdělávání, kriminalitě páchané na seniorech a dostupnosti informací ke studiu na Policejní akademii pro seniory. Předmětem výzkumu bude tedy vzorek respondentů – absolventů výše popsaného projektu, kdy cílem výzkumu bude zjistit přínos vzdělávání v tomto projektu pro jejich další kvalitu života.

Popis respondentů

Respondenti pro dotazníkové šetření byli náhodně vybraní absolventi Policejní akademie pro seniory v Jihlavě. Náhodně vybraní zde ve smyslu toho, že byly rozeslány dotazníky elektronickou poštou všem absolventům Policejní akademie, kteří měli možnost komunikovat elektronicky, tedy všem, kteří při studiu uvedli emailovou adresu. Celkem tedy bylo rozesláno osmdesát dotazníků, kdy 76 se jich vrátilo vyplněných.

Popis použité výzkumné metody

Pro praktickou část bakalářské práce byla zvolena kvantitativní metoda sběru dat prováděná dotazníkovým šetřením. Popis dotazníkové metody uveden níže.

Za výhodu dotazníkového šetření lze v tomto případě označit i vysokou návratnost dotazníků po vyplnění respondenty, a to z důvodu elektronické komunikace s respondenty přes email respondentů a z důvodu velké ochoty seniorů a zájmu o jakýkoli kontakt s okolním světem. Velmi překvapivá byla schopnost respondentů pracovat elektronickou formou na vyplnění dotazníků, kdy tuto možnost upřednostnili před klasickým vyplňováním papírové formy dotazníků. Senioři se zjevně chtěli účastnit zhodnocení přínosu vzdělávání seniorů realizovaného na Policejní akademii pro seniory.

K výzkumu byl použit jednotný typ dotazníků, pro všechny respondenty. (viz příloha I. – III.)

Dotazník, který byl použit ke sběru dat, obsahuje 16 deskriptivních otázek, na které je možno užít uzavřené a polouzavřené odpovědi. Některé otázky nabízejí pouze možnost ANO či NE, případně obsahují více možností odpovědi.

Dotazník zjišťoval nejenom věk a vzdělání respondentů, ale také jejich motivaci ke studiu na Policejní akademii pro seniory a informovanost ohledně kriminality páchané právě na seniorech.

Vypracování dotazníků

Dotazník byl vypracováván pomocí google.cz, za pomoci programu vytvoření dotazníku v gmail účtu. Ke zpracování byly použity programy Word a Excel. K vyhodnocení dotazníku byly použity tabulky pomocí bodového a intervalového třídění. Některé odpovědi byly doplněny grafickým znázorněním. Následně byly výsledky dotazníku zakódovány a vyhodnoceny. (viz příloha IV. – VIII.)

Přípravná a realizační fáze

Ke sběru dat bylo nutné nejdříve nastínit hypotézy výzkumu, dále pak vytvořit dotazník se zaměřením na zkoumaný problém a vymežit zkoumaný vzorek respondentů. Po sestavení dotazníku byl zvážen způsob distribuce dotazníků a způsob jejich návratnosti.

Harmonogram šetření

Dotazníkové šetření bylo prováděno v průběhu tří měsíců - od listopadu 2016 do ledna 2017. Vzhledem ke způsobu distribuce došlo k okamžitému zaznamenání dat, a tudíž nebyla při návratnosti žádná časová prodleva.

Distribuce dotazníků

V počáteční fázi výzkumného šetření byla zvažována forma distribuce dotazníků, přičemž byla zvažována forma papírová či elektronická. Nakonec byla zvolena elektronická forma, z důvodu časové nenáročnosti pro respondenty, z důvodu sběru většího množství dat a rovněž i z důvodu zachování anonymity respondentů.

Dotazník byl vypracován v elektronické formě na serveru google.cz. K distribuci byla použita elektronická adresa gmail.com, která byla zřízena pro účely zkoumání. Z této adresy byl vytvořený dotazník přeposlán zástupci organizace Policejní akademie pro seniory, který ho prostřednictvím e-mailu rozeslal jednotlivým účastníkům. Dotazník byl vypracován tak aby po zaškrtnutí všech otázek a uložení, byl automaticky přeposlán zpět na již zmiňovanou elektronickou adresu na googl.cz. Díky této automatické odpovědi byly dotazníky zpracovávány přímo výzkumníkem.

Výhodou automatického přeposílání je také anonymita respondentů. Automatické přeposílání nezobrazuje e-maily, z kterých byl dotazník odeslán a zároveň ani zástupce organizace se nedozví, kdo s dotazovanými respondenty dotazník vyplnil.

Návratnost dotazníků od respondentů

Celkově bylo elektronicky rozesláno 80 dotazníků náhodně vybraným absolventům vzdělávací akce. Návratnost byla 95%, což je 76 vyplněných dotazníků vhodných k výzkumu. Sběr dat proběhl bez větších obtíží a v relativně krátké době díky ochotě a zájmu respondentů se výzkumu účastnit.

6 STANOVENÍ HYPOTÉZ

V této kapitole budou stanoveny výzkumné hypotézy. Jejich potvrzení nebo vyvrácení bude realizováno v závěrečné části bakalářské práce, na základě analýzy a následného vyhodnocení získaných dat. Hypotézy byly stanoveny na základě zvážení výzkumných otázek a cíle výzkumu celkově.

Stanovení hypotéz k výzkumu:

Hypotéza č. 1: Senioři s dosaženým středoškolským vzděláním si myslí, že studium na Policejní akademii pro seniory jim přinese nové informace.

Hypotéza č. 2: Senioři bydlící ve vlastní domácnosti sami se cítí více ohroženi kriminalitou.

Hypotéza č. 3: Ženy mají větší zkušenost s kriminalitou páchanou na jejich osobě.

Hypotéza č. 4: Senioři se dozvěděli o možnosti studia na Policejní akademie pro seniory z internetu a médií (televize, tisk).

7 ROZBOR A VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU

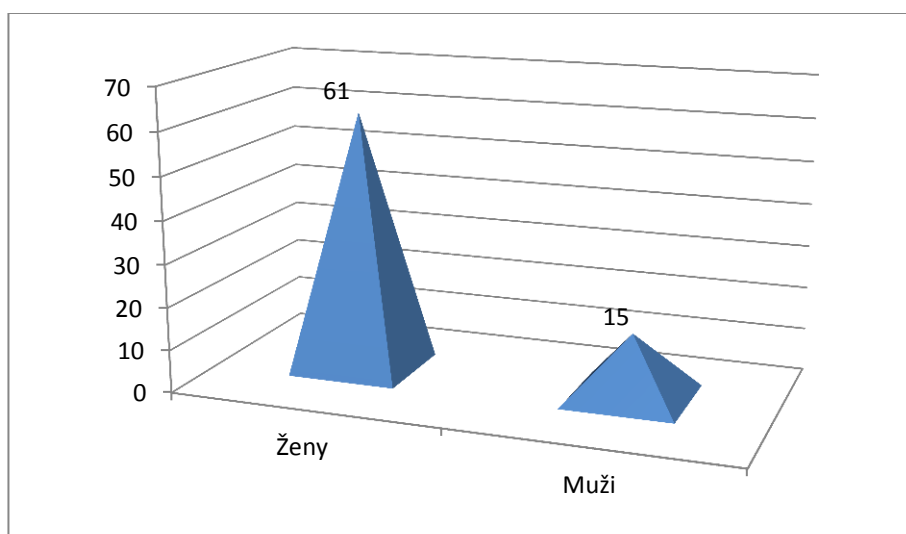
V této kapitole bude provedeno vyhodnocení odpovědí na otázky respondentů, získaných sběrem dat, prostřednictvím dotazníkového šetření. Otázky budou stylizovány postupně, jak byly uvedeny v dotazníku, dále budou popsány, vyhodnoceny a následně doplněny grafickým znázorněním a rovněž i v některých případech doplněny tabulkovým přehledem.

Níže uvedené otázky jsou seřazeny přesně dle stylizace v dotazníku a stejně tak i číslovány.

1) Pohlaví

V první otázce byli respondenti dotázáni na pohlaví. Na základě odpovědí bylo zjištěno, že do vyplnění dotazníku se zapojilo celkem 76 respondentů, z toho bylo 61 žen, a 15 mužů.

Graf 2: Pohlaví respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

2) Věk

V druhé otázce byli respondenti dotázáni na svůj věk. Vzhledem k tomu, že se jedná o studium seniorů, byl věk rozdělen do čtyř kategorií. Dotazníkového šetření se zúčastnilo nejvíce seniorů ve věku 61 – 70 let, a to 51 seniorů. Další nejvíce zastoupenou skupinou byli senioři ve věku 71 – 80 let – celkem 23. V kategorii seniorů, kterým bylo méně, než 60 let se zúčastnili výzkumu pouze 2 respondenti a v kategorii 81 a více let nebyl účastníkem výzkumu žádný senior.

Tabulka 1: Věk respondentů rozdělený podle pohlaví a věku

	méně než 60 let	61 – 70 let	71 – 80 let	81 a více let
Ženy	2	42	19	0
Muži	0	9	4	0
Celkem	2	51	23	0

Zdroj: Vlastní zpracování

3) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

Jeden z dalších zkoumaných faktorů otázek dotazníkového šetření bylo vzdělání respondentů. Dalo by se říci, že se do studia na Policejní akademii pro seniory zapojili hlavně senioři se středoškolským vzděláním, kterých bylo 43 z celkového počtu 76 respondentů. Vysokou účast měli také senioři s vyučením s maturitou, bylo jich 23 z celkového počtu, dále pak vysokoškoláci, v zastoupení 6 seniorů a nejmenší účastí jsou senioři a vyučením bez maturity, celkem 4 respondenti. Překvapivě se Policejní akademie pro seniory neúčastnil žádný respondent se základním vzděláním.

Tabulka 2: Rozdělení dle pohlaví a dosaženého nejvyššího vzdělání

	základní	vyučen/a bez maturity	vyučen/a s maturitou	středoškolské	vysokoškolské
Ženy	0	3	15	38	4
Muži	0	1	8	5	2
Celkem	0	4	23	43	6

Zdroj: Vlastní zpracování

4) V současné době žijete

Další zkoumanou oblastí pomocí dotazníkového šetření, byla otázka týkající se s, kým a kde žijí dotazovaní respondenti. Nejčastější odpovědi respondentů, celkem v 37 případech, žijí ve vlastní domácnosti s partnerem, následuje vlastní domácnost, kde žije respondent sám, kdy tuto možnost označilo 33 seniorů. Pouze 5 dotazovaných uvedlo, že žijí ve vlastní domácnosti s dětmi a 1 respondent žije v zařízení sociální péče.

Tabulka 3: Rozdělení podle pohlaví a typu domácnosti

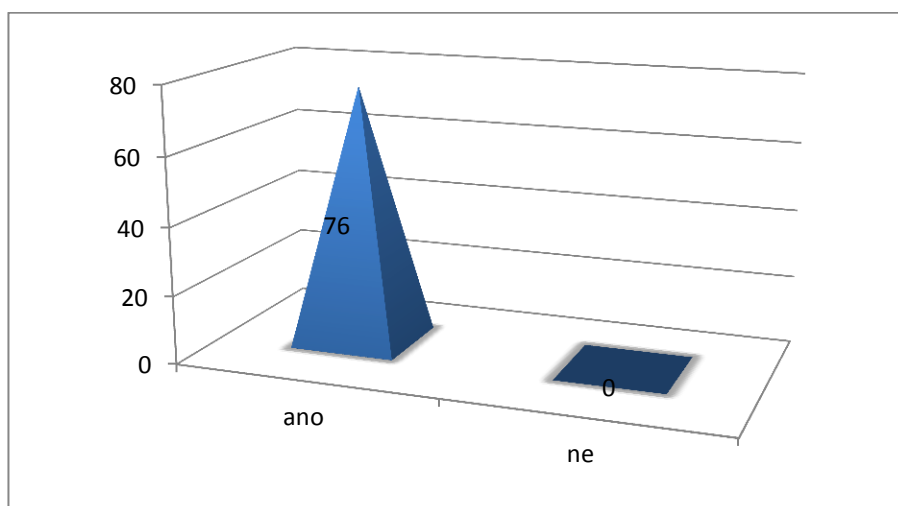
	ve vlastní domácnosti sám/a	ve vlastní domácnosti s partnerem	ve vlastní domácnosti s dětmi	v zařízení sociální péče (dům s pečovatelskou službou, penzion pro seniory, domov důchodců apod.)
Ženy	26	31	4	0
Muži	7	6	1	1
Celkem	33	37	5	1

Zdroj: Vlastní zpracování

5) Pracujete s počítačem, informační technikou ve svém volném čase

V otázce, zda respondenti pracují ve svém volnu s počítačem, bylo odpověděno 100 procenty, tedy všemi účastníky výzkumu jasně ANO. To dokazuje, že současným trendem i seniorů je naučit se pracovat s elektronickými daty prostřednictvím počítače či jiných elektronických prostředků.

Graf 3: Pracujete s počítačem, informační technikou ve svém volném čase

Zdroj: Vlastní zpracování

6) Čím je pro Vás vzdělávání prospěšné v běžném životě

V teoretické části je nastíněno vzdělávání seniorů a jeho prospěšnost pro jejich další život. Proto byla v dotazníku respondentům položena otázka se zaměřením právě na přínos vzdělávání pro jejich další život. Odpověď na otázku čím je pro Vás vzdělávání prospěšné v běžném životě, respondenti nejčastěji odpověděli, že se dozví nové informace. Tuto možnost označilo 47 respondentů. Následovala lepší orientace ve změnách ve společnosti, kterou přivítalo 12 seniorů. Na stejném místě se umístila odpověď, že senioři více komunikují s okolím a nabyté vědomosti dále uplatní, kdy obě možnosti označilo shodně 6 dotázaných. Pět respondentů odpovědělo, že získají smysl života. Možnost odpovědi není prospěch a jiný prospěch, nebyl označen ani jedním seniorem. Z toho vyplývá, že každému z respondentů je jakékoli vzdělávání vždy nějak prospěšné.

Tabulka 4: Rozdělení podle pohlaví a prospěchu vzdělávání v běžném životě

	Ženy	Muži	Celkem
dozvím se nové informace	39	8	47
získal/a jsem smysl života	5	0	5
lépe se orientuji ve změnách ve společnosti	9	3	12
nabyté vědomosti dále uplatňuji	6	0	6
více komunikuji s okolím	2	4	0
není prospěšné	0	0	0
jiný prospěch	0	0	0

Zdroj: Vlastní zpracování

7) Vnímáte, že v naší současné společnosti dochází ke zvýšení páchaní kriminality, zejména pak na seniorech

V teoretické části je popsána problematika kriminality páchané na seniorech. Tato otázka byla zaměřená na názor seniorů navštěvující Policejní akademii pro seniory, zda oni sami vnímají v současné společnosti zvýšení kriminality, která je pak zejména páchána na seniorech. Nejčastější odpověď byla SPÍŠE ANO, kdy tuto možnost označilo 37 dotázaných, odpověď ANO označilo 36 respondentů a 3 respondenti uvedli odpověď SPÍŠE NE. Zápornou odpověď, tedy možnost NE neoznačil žádný z dotázaných. Z odpovědí tedy vyplývá, že senioři v současné společnosti vysoce vnímají nárůst kriminality páchané právě na seniorech.

Tabulka 5: Rozdělení podle pohlaví a názorů respondentů na páčání kriminality, zejména pak na seniorech

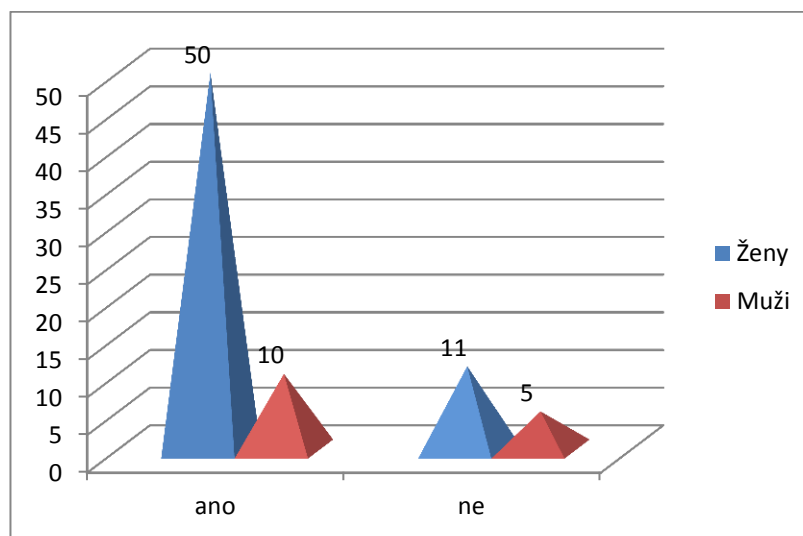
	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Ženy	25	28	2	0
Muži	11	3	1	0
Celkem	36	37	3	0

Zdroj: Vlastní zpracování

8) Cítíte se v současné společnosti sám/sama ohrožen/a kriminalitou

Na otázku zda se senioři cítí být ohroženi kriminalitou, dali dotazovaní jasně najevo, že se cítí ohroženi, neboť 60 respondentů označilo ANO. Ze 76 respondentů odpovědělo 50 žen ano a pouze 11 žen odpovědělo, že nebyly ohroženy kriminalitou na své osobě. Muži odpověděli, že 10 mužů z 15 dotazovaných bylo osobně ohroženo kriminalitou a zbylých 5 mužů se s kriminalitou páchanou na jejich osobě nesetkalo.

Graf 4: Cítíte se v současné společnosti ohrožen kriminalitou

Zdroj: Vlastní zpracování

9) Víte jak se zachovat v případě, že Vás někdo bude obtěžovat - např. podomním prodejem zboží, údajným vrácením přeplatků za energie, záminkou, že si potřebuje u Vás v bytě odskočit na toaletu apod.

V souvislosti s předchozí otázkou byli senioři dotázáni, zda by věděli, jak se zachovat v případě že je bude někdo obtěžovat, odpověděla nadpoloviční většina tedy celkem 46 respondentů, že SPÍŠE ANO. Odpověď ANO uvedlo celkem 28 respondentů. Pouze 2 dotázaní uvedli, že SPÍŠE ANO. Že by někdo nevěděl, jak se zachovat neodpověděl žádný z respondentů. Z daného vyplývá, že žádný z dotázaných si po absolvování uvedeného projektu nemyslí, že by nevěděl jak ve stavu ohrožení své osoby, nebo někoho jiného, reagovat.

Tabulka 6: Rozdělení podle pohlaví a názoru, zda senioři vědí jak se zachovat v případě, že je někdo bude obtěžovat

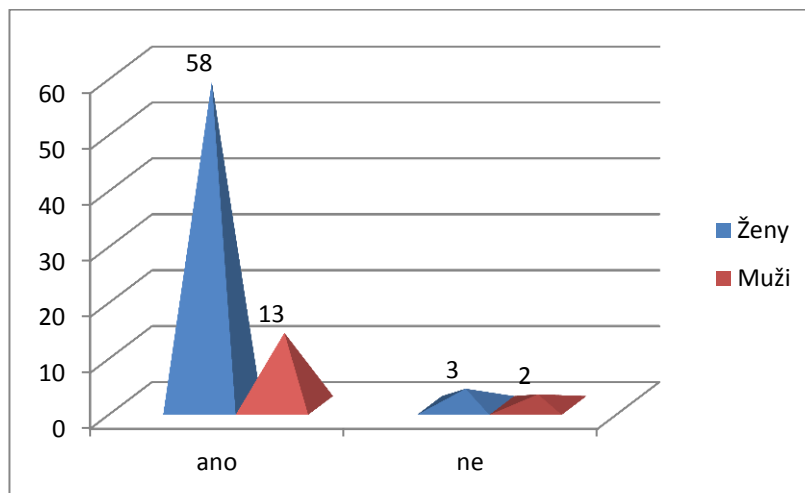
	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Ženy	21	38	2	0
Muži	7	8	0	0
Celkem	28	46	2	0

Zdroj: Vlastní zpracování

10) Slyšel/a jste někdy o prevenci kriminality – předcházení trestného jednání

O problematice prevence kriminality je v našich médiích, tisku a internetu mnoho informací. Rozebrána byla i v teoretické části práce. A tak asi není žádné překvapení, že na otázku zda senioři slyšeli o prevenci kriminality, byla odpověď ANO tak vysoká. Ze 76 respondentů odpovědělo ANO celých 71 seniorů a NE odpovědělo pouze 5 dotazovaných seniorů.

Graf 5: Slyšel/a jste někdy o prevenci kriminality

Zdroj: Vlastní zpracování

11) Domníváte se, že senioři žijící osamoceně jsou více ohroženi kriminalitou

Na otázku, zda si dotazovaní respondenti myslí, že jsou sami žijící senioři více ohroženi kriminalitou, bylo zcela evidentní, že SPÍŠE ANO, kdy tuto odpověď označilo 36 seniorů, a odpověď ANO označilo 35 dotázaných. Pouze 5 respondentů uvedlo, že SPÍŠE NE. Z tohoto vyplývá, že si senioři plně uvědomují rizika a nebezpečí života v osamění.

Tabulka 7: Rozdělení podle pohlaví a názoru na ohrožení kriminalitou samostatně žijících seniorů

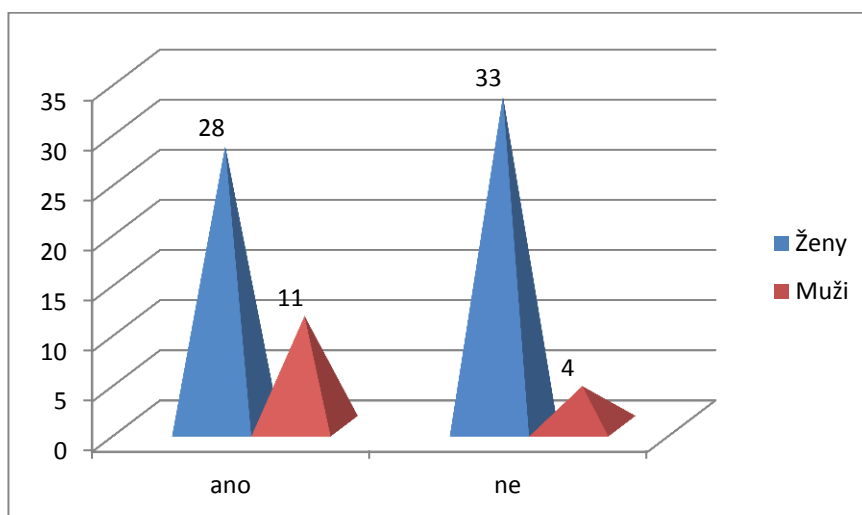
	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Ženy	25	32	4	0
Muži	10	4	1	0
Celkem	35	36	5	0

Zdroj: Vlastní zpracování

12) Měli jste vlastní zkušenost s kriminalitou (páchal ji někdo na Vaší osobě, nebo na někom z Vašeho okolí)

Ze 76 respondentů, kteří odpověděli na otázku, zda se setkali s protiprávním jednáním na vlastní osobě, uvedlo 39 respondentů, že ANO a 37 respondentů, že NE.

Graf 6: rozdělení podle pohlaví a zkušenosti s kriminalitou

Zdroj: Vlastní zpracování

13) Jak jste se dozvěděl/a o možnosti studia na Policejní akademii pro seniory

Na otázku, kde se dotazovaní respondenti dozvěděli o možnosti studia na Policejní akademii pro seniory, nejčastěji odpověděli, že od rodiny a přátel. Tuto možnost překvapivě označilo 44 dotázaných. Následovala možnost tisk, inzerát, leták, kterou označilo 15 seniorů. Celkem 11 respondentů uvedlo, že se o možnosti studia dozvědělo náhodně a 6 respondentů se o studiu dozvědělo z internetu a médií.

Tabulka 8: Rozdělení dle pohlaví a získaných informací možnosti studia na Policejní akademii pro seniory

	rodina, přátelé	tisk, inzerát, leták	internet, media (televize, rádio)	náhodně
Ženy	37	12	3	9
Muži	7	3	3	2
Celkem	44	15	6	11

Zdroj: Vlastní zpracování

14) Z jakých důvodů jste se rozhodl/a zahájit studium na Policejní akademii pro seniory

Na otázku z jakých důvodů se respondenti rozhodli zahájit studium na Policejní akademii pro seniory, byla nejčastější odpověď, že z důvodů potřeby informací ohledně kriminality. Takto odpovědělo celkem 24 dotazovaných. Celkem 23 dotazovaných uvedlo, že důvodem studia bylo vyplnění volného času. Velký podíl odpovědí a to celých 19 dotazovaných uvedlo, že mají touhu po znalostech. Pouze 2 dotazovaní uvedli, že mají potřebu zařazení se do společnosti. Společenské postavení neuvědl žádný s dotazovaných seniorů.

Tabulka 9: Rozdělení podle pohlaví, a důvodech zahájení studia na Policejní akademii pro seniory

	Ženy	Muži	Celkem
z důvodu potřeby informací ohledně kriminality	17	7	27
vyplnění volného času	22	1	23
získání dalších přátel	4	4	8
touha po znalostech	16	3	19
potřeba zařazení do společnosti	2	0	2
společenské postavení	0	0	0

Zdroj: Vlastní zpracování

15) Co Vám studium Policejní akademie pro seniory přineslo

Na otázku co Vám studium přineslo, byla nejčastější odpověď, že větší všeobecný přehled o problematice kriminality ve společnosti. Takto odpovědělo celkem 29 dotazovaných respondentů. Častá odpověď byla schopnost orientovat se v problematice páčání přestupků a trestných činů. Tuto odpověď označilo celkem 16 dotazovaných respondentů. Celkem 15 respondentů odpovědělo, že jim studium přineslo nové informace o tom, jak se zachovat v případě, že je na nich páčána trestná činnost. 8 respondentů uvedlo, že jim studiu přineslo všeobecný přehled o možnostech prevence kriminality. Pouhých 5 dotazovaných respondentů uvedlo, že jim studium přineslo nové přátele a 5 respondentů uvedlo, že získali informace o tom, kam se obrátit, když je páčána trestná činnost na jiné osobě v jejich okolí.

Tabulka 10: Rozdělení podle pohlaví a názoru co jim studium na Policejní akademie pro seniory přineslo

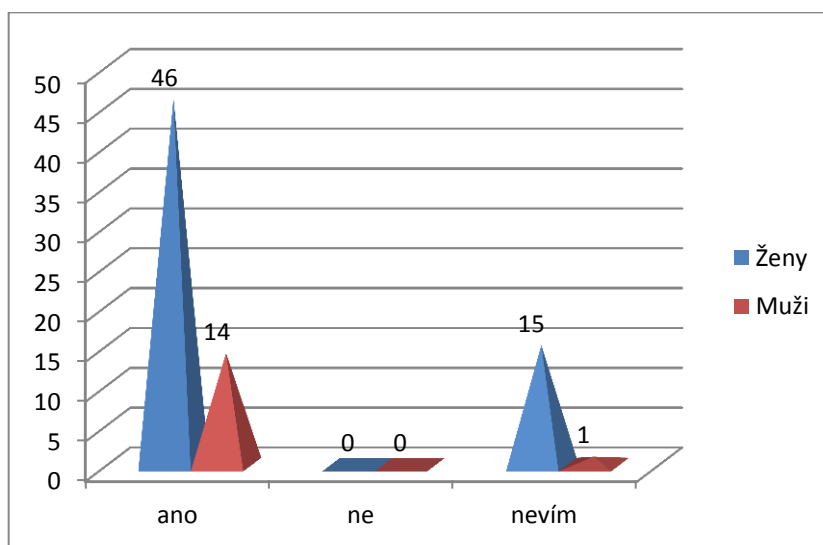
	Ženy	Muži	Celkem
větší všeobecný přehled o problematice kriminality ve společnosti	24	5	29
schopnost orientovat se v problematice páchaní přestupků a trestných činů (vím již, jak je rozlišit)	13	1	14
informace o tom, jak se zachovat v případě, že je na mně páchána trestná činnost	11	4	15
informace o tom, kam se obrátit, když je páchána trestná činnost na jiné osobě v mém okolí	5	0	5
všeobecný přehled o možnostech prevence kriminality	5	3	8
nové přátele	3	2	5
jiný přínos (uved'te jaký)	0	0	0

Zdroj: Vlastní zpracování

16) Věděl/a byste nyní – po absolvování Policejní akademie pro seniory, jak se zachovat v případě ohrožení Vaší osoby kriminálním jednáním

Na poslední otázku, zda ví, jak se zachovat v případě ohrožení, uvedlo celkem 60 dotazovaných respondentů, že ANO. Celkem 16 respondentů, si nebyli jistí a z tohoto důvodu uvedli raději, že NEVÍ.

Graf 7: Rozdělení podle pohlaví a odpovědi na otázku, zda ví jak se zachovat v případě ohrožení

Zdroj: Vlastní zpracování

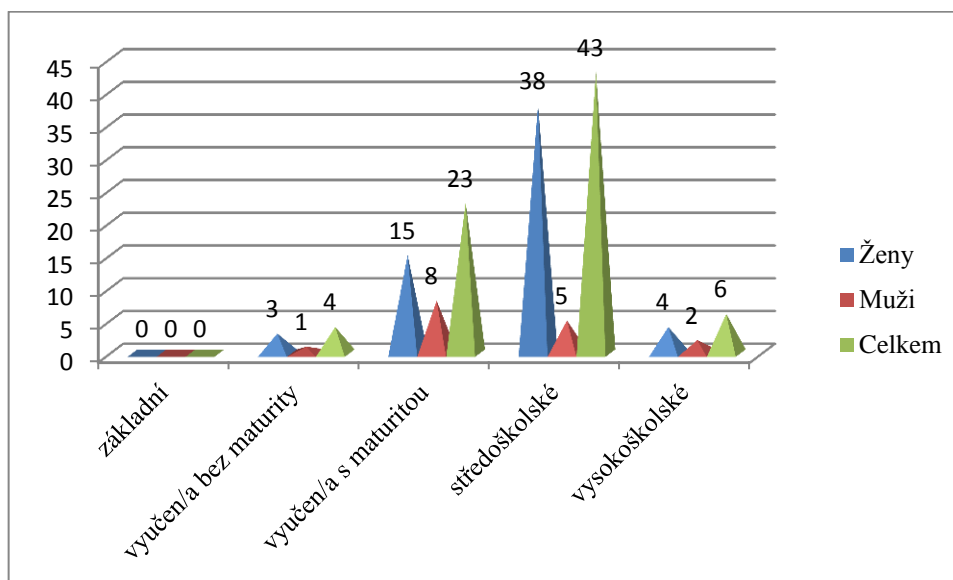
8 VYHODNOCENÍ ŠETŘENÍ

Hypotéza č. 1: Senioři s dosaženým středoškolským vzděláním si myslí, že studium na Policejní akademii pro seniory jim přinese nové informace.

Ze 76 náhodných respondentů, kteří navštívili Policejní akademii pro seniory, bylo celkem 43 respondentů, kteří uvedli, že mají středoškolské vzdělání. Celkem 5 respondentů uvedlo, že studium na této akademii jim přináší lepší orientaci ve změnách ve společnosti. Celkem 3 respondenti uvedli, že získali smysl života. Odpověď, že nabyté vědomosti dále uplatňují, využili 3 respondenti se středoškolským vzděláním, 3 dotazovaní respondenti uvedli, že díky studiu více komunikují se svým okolím. Celkem 29 respondentů odpovědělo, že studium na Policejní akademii pro seniory jim přináší nové informace.

Tím se tedy potvrdila i hypotéza č. 1.

Graf 8: Grafické vyhodnocení hypotézy č. 1

Zdroj: Vlastní zpracování

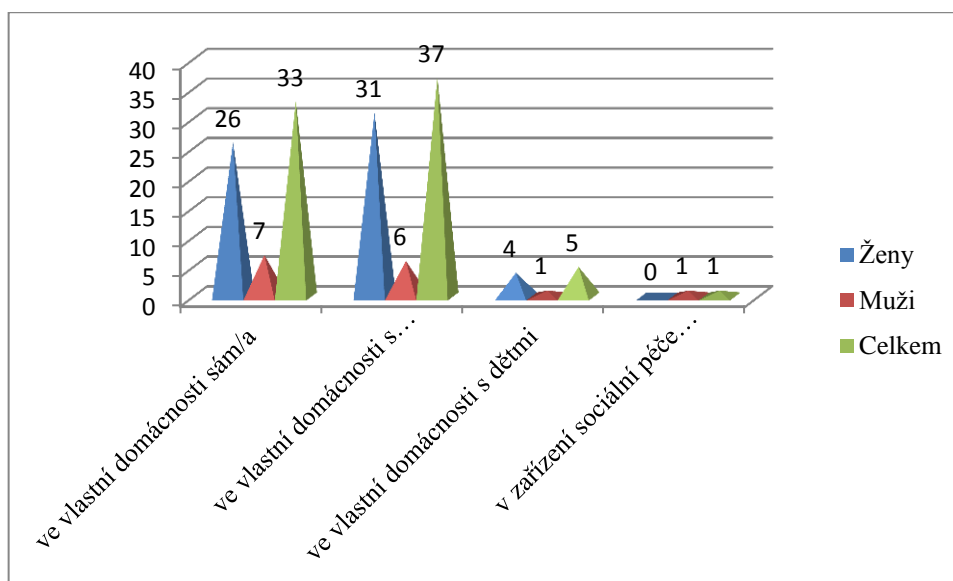
Hypotéza č. 2: Senioři bydlící ve vlastní domácnosti sami se cítí více ohroženi kriminalitou.

Nejčastější odpovědi respondentů na otázku kde v současné době žijí, odpovědělo celkem v 37 případech, že žijí ve vlastní domácnosti s partnerem, následuje vlastní domácnost, kde žije respondent sám, kdy tuto možnost označilo 33 seniorů. Pouze 5 dotazovaných uvedlo, že žijí ve vlastní domácnosti s dětmi a 1 respondent žije v zařízení sociální péče.

K dané hypotéze odpovědělo celkem 33 dotazovaných respondentů, že bydlí ve vlastní domácnosti sám. Z toho 8 respondentů uvedlo, že se necítí být ohroženo kriminalitou a 25 respondentů uvedlo, že se cítí být více ohroženo kriminalitou.

Tímto tvrzením se potvrdila hypotéza č. 2.

Graf 9: Grafické vyhodnocení hypotézy č. 2

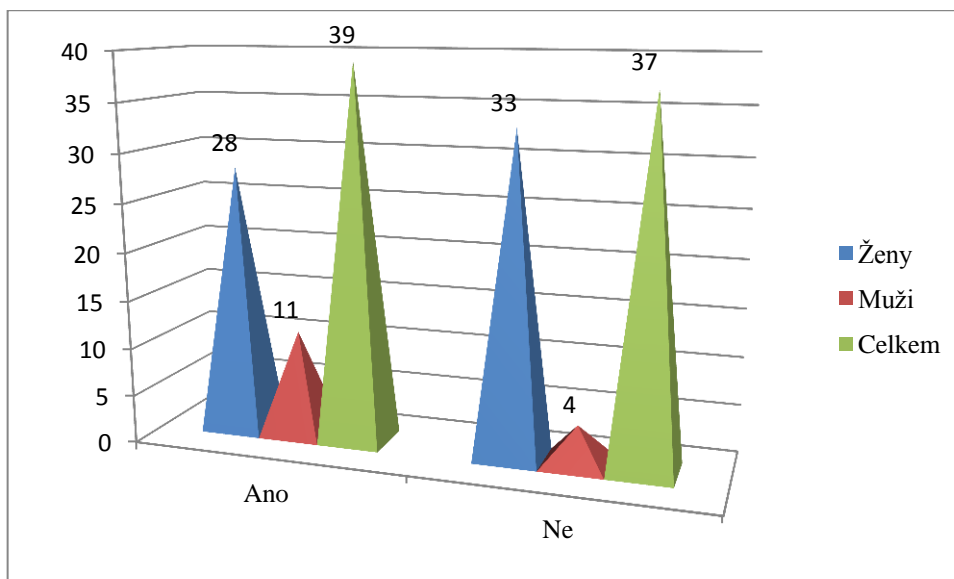
Zdroj: Vlastní zpracování

Hypotéza č. 3: Ženy mají větší zkušenost s kriminalitou páchanou na jejich osobě.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 61 žen. Celkem 33 dotazovaných žen uvedlo, že nemají žádnou zkušenost s kriminalitou páchanou na jejich osobě a 28 žen uvedlo, že mají vlastní zkušenost s kriminalitou páchanou na jejich osobě. S celkového počtu 15 dotazovaných mužů, uvedlo celkem 11 z nich, že mají vlastní zkušenost s kriminalitou páchanou na jejich osobě a jenom 4 muži uvedli, že nemají žádnou zkušenost s kriminalitou.

Tímto tvrzením se hypotéza č. 3 nepotvrdila, poněvadž z dotazníkového šetření vyšlo najevo, že pouze 28 dotazovaných žen mělo zkušenost s kriminalitou páchanou na jejich osobě a 33 dotazovaných žen uvedlo, že nemají žádnou zkušenost s kriminalitou páchanou na jejich osobě.

Graf 10: Grafické vyhodnocení hypotézy č. 3

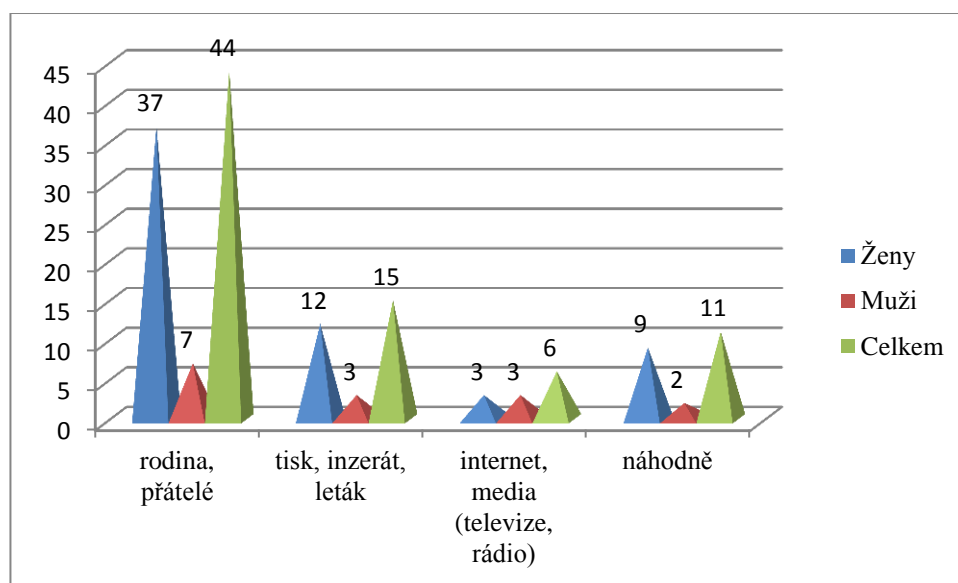
Zdroj: Vlastní zpracování

Hypotéza č. 4: Senioři se dozvěděli o možnosti studia na Policejní akademie pro seniory z internetu a médií (televize, tisk).

Na otázku, kde se dotazovaní respondenti dozvěděli o možnosti studia na Policejní akademie pro seniory, nejčastěji odpověděli, že od rodiny a přátel, takto odpovědělo celkem 44 dotazovaných. Následoval tisk, inzerát, leták, kde odpovědělo 15 respondentů. Celkem 11 respondentů uvedlo, že se o možnosti studia dozvědělo náhodně a 6 respondentů se o studiu dozvědělo z internetu a médií.

Tato hypotéza se tedy nepotvrdila, poněvadž z dotazníkového šetření překvapivě vyšlo najevo, že senioři se dozvěděli o možnosti studia na Policejní akademie pro seniory nejčastěji od své rodiny a přátel.

Graf 11: Grafické vyhodnocení hypotézy č. 4

Zdroj: Vlastní zpracování

8.1 VYHODNOCENÍ CÍLE

Výzkumným šetřením bylo zjištěno, že dotazníkového šetření se zúčastnilo 76 respondentů, z toho bylo 61 žen, a 15 mužů. Jednalo se o seniory rozpětí věku 61 – 70 let, a to 51 seniorů. Další nejvíce zastoupenou skupinou byli senioři ve věku 71 – 80 let – celkem 23. V kategorii seniorů, kterým bylo méně, než 60 let se zúčastnili výzkumu pouze 2 respondenti. Jeden ze zkoumaných faktorů otázek dotazníkového šetření bylo vzdělání respondentů. Do studia na Policejní akademii pro seniory se zapojili hlavně senioři se středoškolským vzděláním, kterých bylo 43 z celkového počtu 76 respondentů. Vysokou účast měli také senioři s vyučením s maturitou, bylo jich 23 z celkového počtu, dále pak vysokoškoláci, v zastoupení 6 seniorů a nejmenší účastí jsou senioři a vyučením bez maturity, celkem 4 respondenti. Překvapivě se Policejní akademie pro seniory neúčastnil žádný respondent se základním vzděláním. Další zkoumanou oblastí pomocí dotazníkového šetření, byla otázka týkající se s, kým a kde žijí dotazovaní respondenti. Nejvíce, ve 37 případech, žijí ve vlastní domácnosti s partnerem, následuje vlastní domácnost, kde žije respondent sám, kdy tuto možnost označilo 33 seniorů. Pouze 5 dotazovaných uvedlo, že žijí ve vlastní domácnosti s dětmi a 1 respondent žije v zařízení sociální péče. V otázce, zda respondenti pracují ve svém volnu s počítačem, bylo odpověděno 100 procenty, tedy všemi účastníky výzkumu jasné ANO. To dokazuje, že současným trendem i seniorů je naučit se pracovat s elektronickými daty prostřednictvím počítače či jiných elektronických prostředků.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaký je přínos vzdělávání seniorů pro jejich další život. Proto byla v dotazníku respondentům položena právě tato otázka. Největším přínosem pro seniory, že se dozví nové informace, kdy tuto možnost označilo 47 respondentů. Následovala lepší orientace ve změnách ve společnosti, kterou přivítalo 12 seniorů, stejně tak že senioři více komunikují s okolím a nabyté vědomosti dále uplatní, kdy obě možnosti označilo shodně 6 dotázaných. Pět respondentů odpovědělo, že získají smysl života. Možnost odpovědi není prospěch a jiný prospěch, nebyl označen ani jedním seniorem. Z toho vyplývá, že každému z respondentů je jakékoli vzdělávání vždy nějak prospěšné.

Další otázky v dotazníku se týkaly kriminality páchané na seniorech. Tato otázka byla zaměřená na názor seniorů navštěvující Policejní akademii pro seniory, zda oni sami vnímají v současné společnosti zvýšení kriminality, která je pak zejména páchána na

seniorech. Nejčastější odpověď byla SPÍŠE ANO, kdy tuto možnost označilo 37 dotázaných, odpověď ANO označilo 36 respondentů a 3 respondenti uvedli odpověď SPÍŠE NE. Zápornou odpověď, tedy možnost NE neoznačil žádný z dotázaných. Z odpovědí tedy vyplývá, že senioři v současné společnosti vysoce vnímají nárůst kriminality páchané právě na seniorech.

Na otázku zda se senioři cítí být ohroženi kriminalitou, dali dotazovaní jasně najevo, že se cítí ohroženi, neboť 60 respondentů označilo ANO. Ze 76 respondentů odpovědělo 50 žen ano a pouze 11 žen odpovědělo, že nebyly ohroženy kriminalitou na své osobě. Muži odpověděli, že 10 mužů z 15 dotazovaných bylo osobně ohroženo kriminalitou a zbylých 5 mužů se s kriminalitou páchanou na jejich osobě nesetkalo. V souvislosti s předchozí otázkou byli senioři dotázáni, zda by věděli, jak se zachovat v případě že je bude někdo obtěžovat, odpověděla nadpoloviční většina tedy celkem 46 respondentů, že SPÍŠE ANO. Odpověď ANO uvedlo celkem 28 respondentů. Pouze 2 dotázaní uvedli, že SPÍŠE ANO. Že by někdo nevěděl, jak se zachovat neodpověděl žádný z respondentů. Z daného vyplývá, že žádný z dotázaných si po absolvování uvedeného projektu nemyslí, že by nevěděl jak ve stavu ohrožení své osoby, nebo někoho jiného, reagovat. O problematice prevence kriminality je v našich médiích, tisku a internetu mnoho informací. Rozebrána byla i v teoretické části práce. A tak asi není žádné překvapení, že na otázku zda senioři slyšeli o prevenci kriminality, byla odpověď ANO tak vysoká. Ze 76 respondentů odpovědělo ANO celých 71 seniorů a NE odpovědělo pouze 5 dotazovaných seniorů.

Na otázku, zda si dotazovaní respondenti myslí, že jsou sami žijící senioři více ohroženi kriminalitou, bylo zcela evidentní, že SPÍŠE ANO, kdy tuto odpověď označilo 36 seniorů, a odpověď ANO označilo 35 dotázaných. Pouze 5 respondentů uvedlo, že SPÍŠE NE. Z tohoto vyplývá, že si senioři plně uvědomují rizika a nebezpečí života v osamění. Ze 76 respondentů, kteří odpověděli na otázku, zda se setkali s protiprávním jednáním na vlastní osobě, uvedlo 39 respondentů, že ANO a 37 respondentů, že NE.

Na otázku, kde se dotazovaní respondenti dozvěděli o možnosti studia na Policejní akademii pro seniory, nejčastěji odpověděli, že od rodiny a přátel. Tuto možnost překvapivě označilo 44 dotázaných. Následovala možnost tisk, inzerát, leták, kterou označilo 15 seniorů. Celkem 11 respondentů uvedlo, že se o možnosti studia dozvědělo náhodně a 6 respondentů se o studiu dozvědělo z internetu a médií.

Při dotazování seniorů, zda se rozhodli zahájit studium na Policejní akademii pro seniory, byla nejčastější odpověď, že z důvodů potřeby informací ohledně kriminality. Takto odpovědělo celkem 24 dotazovaných. Celkem 23 dotazovaných uvedlo, že důvodem studia bylo vyplnění volného času. Velký podíl odpovědí a to celých 19 dotazovaných uvedlo, že mají touhu po znalostech. Pouze 2 dotazovaní uvedli, že mají potřebu zařazení se do společnosti. Společenské postavení neuvedl žádný s dotazovaných seniorů.

Na otázku co Vám studium přineslo, byla nejčastější odpověď, že větší všeobecný přehled o problematice kriminality ve společnosti. Takto odpovědělo celkem 29 dotazovaných respondentů. Častá odpověď byla schopnost orientovat se v problematice páčání přestupků a trestných činů. Tuto odpověď označilo celkem 16 dotazovaných respondentů. Celkem 15 respondentů odpovědělo, že jim studium přineslo nové informace o tom, jak se zachovat v případě, že je na nich páčána trestná činnost, 8 respondentů uvedlo, že jim studiu přineslo všeobecný přehled o možnostech prevence kriminality. Pouhých 5 dotazovaných respondentů uvedlo, že jim studium přineslo nové přátele a 5 respondentů uvedlo, že získali informace o tom, kam se obrátit, když je páčána trestná činnost na jiné osobě v jejich okolí.

Na poslední otázku, zda ví, jak se zachovat v případě ohrožení, uvedlo celkem 60 dotazovaných respondentů, že ANO. Celkem 16 respondentů, si nebyli jistí a z tohoto důvodu uvedli raději, že NEVÍ.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaký je přínos vzdělávání seniorů pro jejich další život. Z výzkumného šetření tedy vyplynulo, že největším přínosem je pro seniory v rámci jejich vzdělávání to, že se dozví nové informace, dokážou se pak lépe orientovat ve změnách ve společnosti, více komunikují s okolím a nabyté vědomosti dále uplatní v dalším životě a leckdy získají nový smysl života. Z toho vyplývá, že každému z respondentů je jakékoli vzdělávání vždy nějak prospěšné.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaký je přínos vzdělávání seniorů pro jejich další život. Práce je rozdělena na dvě části, část teoretickou a část praktickou neboli výzkumnou a obsahuje osm kapitol. V první kapitole, byl vysvětlen pojem senior, nastíněna hlediska zdravotní a sociální péče o seniory. V druhé kapitole, která se zaměřila na stáří a stárnutí, byly analyzovány biologické změny, které mohou mít podstatný vliv na vnímání přínosu vzdělávání v seniorském věku. Třetí kapitola byla zaměřena na vzdělávání seniorů a byl zde analyzován zejména význam vzdělávání, dále pak funkce a cíle vzdělávání, což přímo souviselo s vybraným tématem práce. Ve čtvrté kapitole byla prezentována prevence kriminality, byla zároveň charakterizována prevence kriminality páchané na seniorech, její nebezpečnost a souvislost se seniory. V páté kapitole byl představen projekt Policejní akademie pro seniory, zejména jeho rozčlenění a organizační a výukové aspekty. Informace uvedené v teoretické části byly čerpány z odborné literatury, především z oblasti psychologie, gerontologie, andragogiky a pedagogiky, z internetových zdrojů a z výzkumů.

Praktická část práce byla zaměřena na prezentaci výsledků kvantitativního šetření hledajícího odpověď na hlavní výzkumnou otázku: „Jaký přínos má pro seniory a jejich další život vzdělávání na Policejní akademii pro seniory?“ Bylo realizováno dotazníkové šetření na vzorku 76 účastníků akademie, vybraných z absolventů této vzdělávací akce. Očekávaným přínosem šetření by měla být deskripce subjektivně vnímaných přínosů pro účastníky kurzu.

Všichni dotázaní respondenti uvedli, že studium Policejní akademie pro seniory pro ně bylo jednoznačně přínosem. To dokazuje i fakt, že organizátor akce i samotní absolventi a studenti uvedli, že mnoho z nich se přihlásilo na tento projekt opakovaně. Z toho lze usuzovat, že senioři prahnou nejen po nových informacích, ale potřebují být zároveň mezi lidmi a udržovat sociální kontakt se svými vrstevníky a to i v případě, že se na kurzu budou zabývat stejnými tématy jako v předchozích ročnících projektu.

V závěru je třeba uvést, že výzkumem prostřednictvím dotazníkového šetření bylo zjištěno, že projekt Policejní akademie pro seniory má pro tuto část populace velký přínos v jejich osobním životě, zejména co se týče orientace v problematice v oblasti kriminality páchané na seniorech. Naprostá většina absolventů byla s průběhem akce

i získanými informacemi spokojená. Z výzkumu a z konzultací se seniory rovněž vyplynula nejen potřeba vzdělávání, ale zejména i potřeba sociálního kontaktu. Ten je dle předpokladu pro seniory velmi potřebný a přínosný a pomáhá jim v udržování aktivního života a tím i upevňování zdraví a dalších aspektů jejich života.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaký je přínos vzdělávání seniorů pro jejich další život. Z výzkumného šetření tedy vyplynulo, že největším přínosem je pro seniory v rámci jejich vzdělávání to, že se dozví nové informace, dokážou se pak lépe orientovat ve změnách ve společnosti, více komunikují s okolím a nabyté vědomosti dále uplatní v dalším životě a leckdy získají nový smysl života. Z toho vyplývá, že každému z respondentů je jakékoli vzdělávání vždy nějak prospěšné, ať už z hlediska edukačního, psychologického či sociálního.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

CARTER, Philip J. a Kenneth A. RUSSELL. *Trénink paměti a kreativity: příklady s řešením*. Praha: Computer Press, 2002. Všechny cesty k informacím. ISBN 80-7226-704-3.

ČEVELA, Rostislav, Zdeněk KALVACH a Libuše ČELEDVÁ. *Sociální gerontologie: úvod do problematiky*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4544-2.

DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4138-3

GREGOR, Ota. *Stárnout, to je kumšt*. 2. vyd. Ilustroval Vladimír RENČÍN. Praha: Olympia, 1990. Kondice.

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-19-9.

HROZENSKÁ, Martina a Dagmar DVOŘÁČKOVÁ. *Sociální péče o seniory*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4139-0.

KLEVETOVÁ, Dana a Irena DLABALOVÁ. *Motivační prvky při práci se seniory*. Praha: Grada, 2008. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-2169-9.

MALÍKOVÁ, Eva. *Péče o seniory v pobytových sociálních [sic] zařízeních*. Praha: Grada, 2011. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-3148-3.

MÜHLPACHR, Pavel. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5029-7.

ORT, Jiří. *Kapitoly ze sociologie stáří: (společenské a sociální aspekty stárnutí)*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7044-636-6.

PETŘKOVÁ, Anna a Rozália ČORNANIČOVÁ. *Gerontagogika: úvod do teorie a praxe edukace seniorů : studijní texty pro distanční studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0879-1.

RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav RABUŠIC, ed. *Učíme se po celý život?: o vzdělávání dospělých v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4779-2.

SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Sociologie stáří a seniorů*. Praha: Grada, 2012. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3850-5.

SÝKOROVÁ, Dana a Oldřich CHYTIL, ed. *Autonomie ve stáří: strategie jejího zachování*. V Ostravě: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2004. ISBN 80-7326-026-3.

ŠEREDOVÁ, Andrea. *Rodina a sociální politika*. Třebíč: Amaprint-Kerndl, 2012. ISBN 978-80-87710-08-1.

TOMEŠ, Igor. *Sociální politika: teorie a mezinárodní zkušenost: výběr z přednášek přednesených na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy*. Praha: Sociopress, 1996. Sešity pro sociální politiku (Socioklub). ISBN 80-902260-0-0.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.

WOLF, Josef. *Umění žít a stárnout*. Praha: Svoboda, 1982. Členská knižnice (Svoboda).

Seznam použitých zahraničních zdrojů

PETŘKOVÁ, Anna, ed. *Aktuální problémy vzdělávání seniorů: sborník příspěvků z odborného semináře se zahraniční účastí dne 29.4.1999*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1999. ISBN 80-244-0007-3.

PICHAUD, Clément a Isabelle THAREAU. *Soužití se staršími lidmi: praktické informace pro ty, kdo doma pečují o staré lidi, i pro sociální a zdravotnické pracovníky*. Přeložil Abigail KOZLÍKOVÁ. Praha: Portál, 1998. Sociální práce. ISBN 80-7178-184-3.

Seznam použitých internetových zdrojů

Http://www.katyd.cz/clanky/maximalni-delka-zivota-je-125-let.html [online].

[cit. 2017-01-16].

Http://pdf.jimramov.cz/TZ_seniori.pdf [online]. [cit. 2017-01-16]

Http://www.policie.cz/clanek/uo-jihlava-trestna-cinnost-pachana-na-seniorech.aspx
[online]. [cit. 2017-02-01].

Http://www.vz24.cz/clanky/seniorum-v-jihlave-bezplatne-pomuze-spolek-nebojte-se-
[online]. [cit. 2017-01-16].

Http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450008&id=4077958
[online]. [cit. 2017-01-16].

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1: Věk respondentů rozdělený podle pohlaví a věku	48
Tabulka 2: Rozdělení dle pohlaví a dosaženého nejvyššího vzdělání	49
Tabulka 3: Rozdělení podle pohlaví a typu domácnosti	49
Tabulka 4: Rozdělení podle pohlaví a prospěchu vzdělávání v běžném životě	51
Tabulka 5: Rozdělení podle pohlaví a názorů respondentů na páchaní kriminality, zejména pak na seniorech	52
Tabulka 6: Rozdělení podle pohlaví a názoru, zda senioři vědí jak se zachovat v případě, že je někdo bude obtěžovat	53
Tabulka 7: Rozdělení podle pohlaví a názoru na ohrožení kriminalitou samostatně žijících seniorů	54
Tabulka 8: Rozdělení dle pohlaví a získaných informací možnosti studia na Policejní akademie pro seniory	56

Tabulka 9: Rozdělení podle pohlaví, a důvodech zahájení studia na Policejní akademii pro seniory	57
--	----

Tabulka 10: Rozdělení podle pohlaví a názoru co jim studium na Policejní akademie pro seniory přineslo.....	58
---	----

Seznam grafů

Graf 1: Porovnání účasti na Policejní akademii pro seniory	42
--	----

Graf 2: Pohlaví respondentů	47
-----------------------------------	----

Graf 3: Pracujete s počítačem, informační technikou ve svém volném čase.....	50
--	----

Graf 4: Cítíte se v současné společnosti ohrožen kriminalitou.....	52
--	----

Graf 5: Slyšel/a jste někdy o prevenci kriminality	54
--	----

Graf 6: rozdělení podle pohlaví a zkušenosti s kriminalitou	55
---	----

Graf 7: Rozdělení podle pohlaví a odpovědi na otázku, zda ví jak se zachovat v případě ohrožení	59
---	----

Graf 8: Grafické vyhodnocení hypotézy č. 1	60
--	----

Graf 9: Grafické vyhodnocení hypotézy č. 2	61
--	----

Graf 10: Grafické vyhodnocení hypotézy č. 3	62
---	----

Graf 11: Grafické vyhodnocení hypotézy č. 4	63
---	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 - Dotazník	I
Příloha 2: Kódování dotazník	IV
Příloha 3: Matice ke kódovanému dotazník	VI
Příloha 4: Fotografie ze semináře	IX

Příloha 1 - Dotazník

Vážené dámy, Vážení pánové,

jmenuji se Hana Hájková a jsem studentkou oboru Vzdělávání dospělých na Akademii Jana Ámose Komenského v Praze.

V rámci své bakalářské práce se zabývám přínosem vzdělávání seniorů realizovaného na Policejní akademii pro seniory. Proto dovoluji, abych Vám prostřednictvím tohoto dotazníku položila několik otázek.

Dotazník je zcela anonymní a výsledky budou sloužit pouze pro mé studijní účely.

Prosím vyberte pouze jednu odpověď, kterou zakroužkujete, nebo písemně vypište.

Velmi děkuji za Váš čas!

1) Pohlaví

- a) muž b) žena

2) Věk

- a) méně než 60 let b) 61 – 70 let c) 71 – 80 let d) 81 a více let

3) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

- a) základní
b) vyučen/a bez maturity
c) vyučen/a s maturitou
d) středoškolské
e) vysokoškolské

4) V současné době žijete

- a) ve vlastní domácnosti sám/a
b) ve vlastní domácnosti s partnerem
c) ve vlastní domácnosti s dětmi
d) v zařízení sociální péče (dům s pečovatelskou službou, penzion pro seniory, domov důchodců apod.)

5) Pracujete s počítačem, informační technikou ve svém volném čase

- a) ano b) ne

6) Čím je pro Vás vzdělávání prospěšné v běžném životě

- a) dozvím se nové informace
- b) získal/a jsem smysl života
- c) lépe se orientuji ve změnách ve společnosti
- d) nabyté vědomosti dále uplatňuji
- e) více komunikuji s okolím
- f) není prospěšné
- g) jiný prospěch

7) Vnímáte, že v naší současné společnosti dochází ke zvýšení páchaní kriminality, zejména pak na seniorech

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

8) Cítíte se v současné společnosti sám/sama ohrožen/a kriminalitou

- a) ano
- b) ne

9) Víte jak se zachovat v případě, že Vás někdo bude obtěžovat - např. podomním prodejem zboží, údajným vrácením přeplatků za energie, záminkou, že si potřebuje u Vás v bytě odskočit na toaletu apod.

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

10) Slyšel/a jste někdy o prevenci kriminality – předcházení trestného jednání

- a) ano
- b) ne

11) Domníváte se, že senioři žijící osamoceně jsou více ohroženi kriminalitou

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

12) Měli jste vlastní zkušenost s kriminalitou (páchal ji někdo na Vaší osobě, nebo na někom z Vašeho okolí)

- a) ano
- b) ne

13) Jak jste se dozvěděl/a o možnosti studia na Policejní akademie pro seniory

- a) rodina, přátelé
- b) tisk, inzerát, leták

- c) internet, media (televize, rádio)
- d) náhodně

14) Z jakých důvodů jste se rozhodl/a zahájit studium na Policejní akademii pro seniory

- a) z důvodu potřeby informací ohledně kriminality
- b) vyplnění volného času
- e) získání dalších přátel
- f) touha po znalostech
- g) potřeba zařazení do společnosti
- h) společenské postavení

15) Co Vám studium Policejní akademie pro seniory přineslo

- a) větší všeobecný přehled o problematice kriminality ve společnosti
- b) schopnost orientovat se v problematice páčání přestupků a trestných činů (vím již, jak je rozlišit)
- c) informace o tom, jak se zachovat v případě, že je na mně páčána trestná činnost
- d) informace o tom, kam se obrátit, když je páčána trestná činnost na jiné osobě v mém okolí
- e) všeobecný přehled o možnostech prevence kriminality
- f) nové přátele
- g) jiný přínos (uved'te jaký)

.....
.....

16) Věděl/a byste nyní – po absolvování Policejní akademie pro seniory, jak se zachovat v případě ohrožení Vaší osoby kriminálním jednáním

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

Příloha 2: Kódování dotazník

Pořadové číslo	Znak															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.	1	2	4	2	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2	1	1
2.	2	2	3	3	1	3	1	1	2	1	1	1	2	3	1	1
3.	1	2	3	1	1	3	2	2	2	1	2	2	4	5	3	1
4.	1	2	4	1	1	3	1	1	1	1	2	2	1	5	3	1
5.	2	2	5	2	1	1	1	1	1	2	2	1	4	4	3	1
6.	2	3	4	2	1	1	1	1	1	1	1	1	4	1	3	1
7.	1	2	4	2	1	1	1	1	1	1	1	2	2	4	1	1
8.	1	2	4	2	1	4	1	1	1	1	1	2	3	1	1	1
9.	1	3	4	2	1	4	1	1	1	1	1	2	1	4	2	1
10.	1	3	5	2	1	1	1	1	1	1	1	2	2	4	4	1
11.	1	2	2	2	1	4	1	1	1	1	1	1	1	4	5	1
12.	1	2	4	1	1	1	1	1	3	2	1	2	4	2	1	3
13.	1	2	2	2	1	1	2	2	2	1	1	2	1	1	4	1
14.	1	3	4	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	4	2	1
15.	1	2	4	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	4	5	1
16.	1	2	5	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	4	5	3
17.	1	2	4	2	1	1	2	2	1	1	1	2	2	4	1	1
18.	1	3	4	2	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	2	1
19.	1	2	4	3	1	3	2	2	2	1	3	1	4	1	3	3
20.	1	3	4	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
21.	1	2	2	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1
22.	1	2	4	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	4	4	1
23.	1	3	4	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	4	5	1
24.	2	3	4	2	1	1	1	2	2	1	1	1	1	4	5	1
25.	1	3	5	1	1	4	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1
26.	1	3	5	1	1	3	1	1	1	1	1	2	4	4	2	1
27.	1	3	4	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	2	1
28.	1	3	4	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	3	3	1
29.	1	3	4	1	1	1	2	1	2	1	2	2	2	4	2	1
30.	2	2	4	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1
31.	2	3	5	2	1	3	1	1	1	1	1	2	1	4	5	1
32.	2	3	2	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	4	5	1
33.	2	2	3	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	1	3	1
34.	1	1	3	3	1	3	1	1	2	1	1	1	2	2	2	1
35.	2	2	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
36.	1	2	4	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1
37.	1	3	3	2	1	2	2	1	2	2	3	2	2	2	3	3
38.	2	2	4	2	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1
39.	1	2	4	1	1	3	2	1	2	1	2	2	2	2	5	1

40.	1	2	4	2	1	3	2	2	2	1	2	2	1	2	2	3
41.	1	2	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4	4	1	1
42.	1	3	3	4	1	1	2	1	2	1	2	1	2	2	4	1
43.	2	2	3	1	1	5	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
44.	1	2	4	1	1	5	2	1	2	1	2	1	2	3	6	3
45.	1	1	3	3	1	3	3	1	3	2	3	2	1	3	6	3
46.	2	2	4	1	1	5	2	1	2	1	2	2	1	1	1	1
47.	1	2	4	2	1	1	2	1	2	1	2	1	2	2	2	3
48.	2	2	3	1	1	5	1	1	1	1	1	2	3	3	3	1
49.	1	2	4	2	1	2	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1
50.	1	3	3	1	1	1	2	1	2	1	2	1	4	2	3	1
51.	1	2	4	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1	2	3	1
52.	1	3	3	2	1	1	2	1	2	1	2	1	4	1	1	3
53.	1	2	4	3	1	4	2	1	2	1	2	1	1	1	1	1
54.	2	2	3	1	1	5	3	2	2	1	3	2	2	3	6	3
55.	1	2	4	2	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	1
56.	1	3	3	2	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	3
57.	1	2	3	2	1	1	2	1	2	1	2	1	1	4	4	1
58.	1	3	3	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	1
59.	1	2	4	2	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	1
60.	1	2	4	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	3	1
61.	1	2	4	1	1	5	2	2	2	1	2	2	1	2	1	1
62.	1	2	4	1	1	3	2	1	2	1	2	2	1	2	2	3
63.	1	2	3	2	1	1	2	1	2	1	2	1	4	2	3	3
64.	1	2	3	1	1	1	2	1	2	1	2	2	1	2	1	1
65.	1	2	4	1	1	1	2	1	2	1	2	2	4	3	6	3
66.	2	2	3	1	1	3	2	1	2	1	1	1	3	3	6	1
67.	1	2	4	2	1	1	2	1	2	1	2	1	1	2	1	1
68.	1	2	4	2	1	1	2	1	2	1	2	2	1	2	1	3
69.	1	2	4	2	1	2	2	1	2	1	2	1	1	2	2	1
70.	1	2	3	2	1	1	3	1	2	1	3	2	3	1	1	1
71.	1	2	3	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1	4	3	1
72.	1	2	4	2	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	1
73.	1	2	4	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
74.	1	2	3	2	1	4	2	1	2	1	2	1	1	2	2	3
75.	1	2	3	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	2	1	1
76.	1	2	4	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	3	1

Příloha 3: Matice ke kódovanému dotazník

1) Pohlaví	Kódování	Celkem
Žena	1	51
Muž	2	15

2) Věk	Kódování	Celkem
méně než 60 let	1	2
61 – 70 let	2	51
71 – 80 let	3	23
81 a více let	4	0

3) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání	Kódování	Celkem
základní	1	0
vyučen/a bez maturity	2	4
vyučen/a s maturitou	3	23
středoškolské	4	43
vysokoškolské	5	6

4) V současné době žijete	Kódování	Celkem
ve vlastní domácnosti sám/a	1	33
ve vlastní domácnosti s partnerem	2	37
ve vlastní domácnosti s dětmi	3	5
v zařízení sociální péče (dům s pečovatelskou službou, penzion pro seniory, domov důchodců apod.)	4	1

5) Pracujete s počítačem, informační technikou ve svém volném čase	Kódování	Celkem
ano	1	76
ne	2	0

6) Čím je pro Vás vzdělávání prospěšné v běžném životě	Kódování	Celkem
dozvím se nové informace	1	47
získal/a jsem smysl života	2	5
lépe se orientuji ve změnách ve společnosti	3	12
nabyté vědomosti dále uplatňuji	4	6
více komunikuji s okolím	5	0
není prospěšné	6	0
jiný prospěch	7	0

7) Vnímáte, že v naší současné společnosti dochází ke zvýšení páčání kriminality, zejména pak na seniorech	Kódování	Celkem
ano	1	36
spíše ano	2	37
spíše ne	3	3
ne	4	0

8) Cítíte se v současné společnosti sám/sama ohrožen/a kriminalitou	Kódování	Celkem
ano	1	60
ne	2	16

9) Víte jak se zachovat v případě, že Vás někdo bude obtěžovat - např. podomním prodejem zboží, údajným vracením přeplatků za energie, záminkou, že si potřebuje u Vás v bytě odskočit na toaletu apod.	Kódování	Celkem
ano	1	28
spíše ano	2	46
spíše ne	3	2
ne	4	0

10) Slyšel/a jste někdy o prevenci kriminality – předcházení trestného jednání	Kódování	Celkem
ano	1	71
ne	2	5

11) Domníváte se, že senioři žijící osamocně jsou více ohroženi kriminalitou	Kódování	Celkem
ano	1	35
spíše ano	2	36
spíše ne	3	5
ne	4	0

12) Měli jste vlastní zkušenost s kriminalitou (páchal ji někdo na Vaši osobě, nebo na někom z Vašeho okolí)	Kódování	Celkem
ano	1	39
ne	2	37

13) Jak jste se dozvěděl/a o možnosti studia na Policejní akademie pro seniory	Kódování	Celkem
rodina, přátelé	1	44
tisk, inzerát, leták	2	15
internet, média (televize, rádio)	3	6
náhodně	4	11

14) Z jakých důvodů jste se rozhodl/a zahájit studium na Policejní akademii pro seniory	Kódování	Celkem
z důvodu potřeby informací ohledně kriminality	1	24
vyplnění volného času	2	23
získání dalších přátel	3	8
touha po znalostech	4	19
potřeba zařazení do společnosti	5	2
společenské postavení	6	0

15) Co Vám studium Policejní akademie pro seniory přineslo	Kódování	Celkem
větší všeobecný přehled o problematice kriminality ve společnosti	1	29
schopnost orientovat se v problematice páchání přestupků a trestných činů (vím již, jak je rozlišit)	2	14
informace o tom, jak se zachovat v případě, že je na mně páchána trestná činnost	3	15
d) informace o tom, kam se obrátit, když je páchána trestná činnost na jiné osobě v mém okolí	4	5
všeobecný přehled o možnostech prevence kriminality	5	8
nové přátele	6	5
jiný přínos (uveďte jaký)	7	0

16) Věděl/a byste nyní – po absolvování Policejní akademie pro seniory, jak se zachovat v případě ohrožení Vaší osoby kriminálním jednáním	Kódování	Celkem
ano	1	60
ne	2	0
nevím	3	16

Příloha 4: Fotografie ze semináře

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Hana Hájková

Obor: Vzdělávání dospělých

Forma studia: Kombinované

Název práce: Přínos vzdělávání seniorů realizovaného na Policejní akademii pro seniory

Rok: 2017

Počet stran textu bez příloh: 73

Celkový počet stran příloh: 9

Počet titulů českých použitých zdrojů: 18

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 2

Počet internetových zdrojů: 5

Vedoucí práce: Mgr. Blanka Farková, Ph.D.